

WŁOCŁAWSKI PRZEGLĄD EKOLOGICZNY

PL ISSN 1640-0801 NR 1 | 52 | 2013

SPIS TREŚCI

Wydawca:
Włocławskie Centrum
Edukacji Ekologicznej
ul. Komunalna 4,
87-800 Włocławek
tel./fax 54 411 09 95
tel. 54 232 76 82
e-mail: wcee@neostrada.pl
www.wcee.org.pl

Nasze konto:
35 1540 1069 2001 8705 2009 0003
NIP: 888-22-21-580

Czasopismo wydawane jest
od września 1998 roku.
© Copyright by
Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej
Włocławek 2013

Rada programowa:
Maria Balakowicz (Sekretarz)
Zbigniew Brenda
Stanisław Kunikowski (Przewodniczący)
Bogdan Laszuk
Marek Zapędowski

Kolegium redakcyjne:
Zbigniew Centkowski (Sekretarz)
Maria Palińska (Redaktor Naczelny)
Aleksandra Fornalewicz
Joanna Michalak
Bartłomiej Fydryszewski

Skład i druk:
EXPOL P. Rybiński, J. Dąbek sp.j.

Wydano przy pomocy finansowej:

e-mail: sekretariat@expol.home.pl; www.expol.home.pl

- Wojewódzkiego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Toruniu
- Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Warszawie
- Urzędu Miasta Włocławek

Realizacja wydawnicza:
EXPOL P. Rybiński, J. Dąbek sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek
tel. (54) 232 37 23

Tam byliśmy	3
Edukacja dla zrównoważonego rozwoju	5
Inauguracja sezonu turystycznego	6
Dzień Ziemi 2013	7
Konkurs	8
Lekarstwo na zdrowie	9
Liga Ochrony Przyrody	11
Morza i oceany – bogactwo życia na ziemi	14
Plakat „W obiektywie”	16-17
Mali mieszkańcy zadrzewień przydrożnych – pachnica dębowa (<i>Osmoderma eremita</i>)	18
UNISŁAWICE – walory kulturowe i przyrodnicze (cz. II)	22
Turystyka nie musi szkodzić środowisku	25
Wiosna w PTTK	27
DLA DZIECI	
Lata osa koło nosa	31
Kalendarz ekologiczny	32

Tam byliśmy

Koncert Świąteczno-Noworoczny połączony z wręczeniem Nagrody im. Adama Adamandego Kochańskiego panu Ryszardowi Bartoszewskiemu – wiceprezesowi Włocławskiego Centrum Edukacji Ekologicznej.

Spotkanie w siedzibie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych w Warszawie mające na celu określenie dalszych kierunków funkcjonowania Leśnych Kompleksów Promocyjnych w aktualnych uwarunkowaniach społeczno-ekonomicznych.

Forum współpracy na rzecz sieci Natura 2000 utworzone w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w związku z realizacją projektu Ogólnopolska Kampania Informacyjno-Promocyjna „Poznaj swoją Naturę”. Projekt ma ułatwić dialog społeczny na temat sieci Natura 2000. Forum ma na celu wzmocnienie współpracy przedstawicieli różnych środowisk na rzecz sieci Natura 2000, w zakresie edukacji ekologicznej i ochrony przyrody.

Obchody **20 rocznicy utworzenia Płockiego Ośrodka Edukacji Ekologicznej**, przekształconego następnie w Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Płocku.

Dni otwarte z elektrośmieciami **„Od eko-samozrządu do eko-społeczeństwa”** w Szkole Podstawowej nr 3 we Włocławku.

Majówka Ekologiczna „Śmieci wszędzie co to będzie!” zorganizowana przez Gminę Włocławek na terenie Zespołu Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Kruszynie.

Konferencja pt. **Różnorodność biologiczna i jej zagrożenia** zorganizowana przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku. Uczestnicy poznali zadania szkoły

Z ŻYCIA CENTRUM

związane z realizacją projektu edukacyjnego, wysłuchali wykładu traktującego o Bioróżnorodność Kujaw i Ziemi Dobrzyńskiej. Nauczyciele z Zespołu Szkół w Kłobii, Zespołu Szkół Chemicznych we Włocławku oraz Szkoły Podstawowej nr 14 we Włocławku przedstawili projekty edukacyjne realizowane w szkołach dotyczące różnorodności biologicznej.

dami w gminie – gdzie jesteśmy?' W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele gmin z województwa kujawsko-pomorskiego. Uczestnicy zapoznali się ze znowelizowaną Ustawą o utrzymaniu porządku i czystości w gminach. Toczyła się dyskusja na temat przyjętych w gminach modelach gospodarowania odpadami. Nie zabrakło też rozmowy na temat edukowania społeczeństwa. Podobne spotkania odbędą się we wszystkich województwach.

V Międzyszkolny Konkurs Wiedzy Ekologicznej dla uczniów klas VI szkół podstawowych „Przemysł rozwijamy, o Polsce nie zapominamy”.

X Międzyszkolny Konkurs Ekologiczny dla klas III „W świecie rodzimej przyrody, czyli co wiem o GWPK”.

XIII Rejonowy Konkurs Ekologiczny Smólnik 2013 dla szkół podstawowych i gimnazjów pod patronatem Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty.

Konferencja **Nowy model gospodarki odpadami komunalnymi – gdzie jesteśmy?'** wprowadzająca do projektu pt. „Blżej śmieci – dalej od nieporządku” realizowanego przez Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Płocku. W ramach tego projektu zorganizowane zostało seminarium pn. „Zarządzanie gospodarką odpa-

Tekst: Joanna Michalak
Zdjęcia: Joanna Michalak, Bartłomiej Fydryszewski

**Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej
serdecznie zaprasza na konferencję podsumowują-
cą program Lasy dla Zrównoważonego Rozwoju.**

Konferencja będzie okazją do wymiany doświadczeń i dyskusji o roli edukacji leśnej. Spotkanie odbędzie się w dniach 05-06 września 2013r. w Riverside Hotel we Włocławku, przy ulicy Piwnej 3. Rozpoczęcie o godzinie 11.00. Warunkiem uczestnictwa jest przesłanie karty zgłoszeniowej (dostępna na stronie www.wcee.org.pl) drogą elektroniczną lub faxem do dnia 15 lipca 2013r. Szczegółowe informacje można uzyskać pod numerem telefonu 54 232 76 82.

Program Konferencji

DZIEŃ I 05.09.2013r.

10.45-11.00 Rejestracja uczestników

11.00-11.15 Powitanie uczestników

11.15-11.45 Charakterystyka projektu „Lasy dla zrównoważonego rozwoju” – podsumowanie założonych celów i zadań– mgr Joanna Michalak Kierownik projektu

11.45-12.30 Zrównoważony rozwój w gospodarce leśnej – dr inż. Ryszard Kapuściński – Zarząd Główny LOP

12.30-13.15 Znaczenie lasów: ekologiczne, produkcyjne i społeczne – inż. Janusz Kaczmarek – dyrektor RDLP w Toruniu

13.15-13.45 Edukacja leśna – mgr inż. Tadeusz Chrzanowski – RDLP w Toruniu

13.45-14.45 Obiad

14.45-15.30 Prezentacja działań w Leśnym Kompleksie Promocyjnym Bory Lubuskie

15.30-16.30 Prezentacja działalności edukacyjnej w Leśnym Kompleksie Promocyjnym Bory Tucholskie

16.30-17.15 Prezentacja działań w Leśnym Kompleksie Promocyjnym Puszcze Szczecińskiej

17.15-18.00 Rozwój turystyki na obszarach leśnych – dr hab. prof. PB Marcin Smoleński – Wydział Zarządzania Politechniki Białostockiej

18.00-18.45 Prezentacja Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Gostynińsko-Włocławskie

18.45-19.15 Panel dyskusyjny

19.15-19.30 Podsumowanie pierwszego dnia konferencji

20.00 Kolacja

DZIEŃ II

8.00-8.30 Śniadanie

8.30-8.45 Przedstawienie organizacji drugiego dnia konferencji

8.45-9.30 Prezentacja działań w Leśnym Kompleksie Promocyjnym Lasy Mazurskie

9.30-10.15 Prezentacja Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Beskidu Śląskiego

10.15-11.00 Prezentacja Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Spalsko-Rogowskie

11.00-11.45 Prezentacja Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Rychtałskie

11.45-12.30 Prezentacja Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Oliwsko-Darżlubskie

12.30-13.15 Prezentacja Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Warszawskie

13.15-14.15 Obiad

14.15-15.00 Rola projektów społecznych w kształtowaniu postaw ekologicznych społeczeństwa – dr Maria Palińska – Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej

15.00-16.30 Podsumowanie konferencji, wręczenie tablic „Leśny Kompleks Promocyjny dla zrównoważonego rozwoju”

Inauguracja sezonu turystycznego Inowrocław 2013

27 kwietnia odbyła się największa plenerowa impreza turystyczna. Co roku otwarcie sezonu turystycznego odbywa się w jednym z wielu miast naszego województwa. W tym roku wystawców i chętnych do wspólnej zabawy gościł Inowrocław w swoim pięknym Parku Solankowym. Mieszkańcy regionu mogli zapoznać się z ofertą turystyczną prezentowaną przez samorządy, organizacje pozarządowe, lokalne grupy działania i podmioty gospodarcze działające w obszarze turystyki na mini targach przygotowanych przez Inowrocławską Lokalną Organizację Turystyczną. Mimo nierozpieszczającej pogody chętni mogli odwiedzić stoiska promujące różne zakątki naszego województwa. Nie mogło także zabraknąć stoiska WCEE na którym promowany był aktywny wypoczynek czyli ECOSURVIVAL - edukacja ekologiczna w rekreacji i turystyce. Mamy nadzieję, że jeszcze w tym roku spotkamy się z niektórymi uczestnikami Inauguracji Sezonu Turystycznego podczas organizowanych przez nasze stowarzyszenie spływach kajakowych.

Tekst i foto Bartłomiej Fydryzewski

Dzień Ziemi 2013.

Elektroodpady – proste zasady!

Światowy Dzień Ziemi obchodzony jest od 1970 roku, obecnie w 193 krajach. U nas w Polsce Dzień Ziemi obchodzony jest od roku 1990. W naszym regionie Dzień Ziemi pod hasłem „Elektroodpady proste zasady obchodziliśmy 26 kwietnia w Szkole Podstawowej nr 12 we Włocławku. W akcji tej wzięły udział dzieci i młodzież z Włocławka oraz zaproszeni goście, przedstawiciele Urzędu Miasta.

Podczas happeningu miały miejsce występy artystyczne. Jako pierwsi swoje talenty pokazali uczestnicy Festiwalu Piosenki Ekologicznej, który co roku odbywa się w Szkole Podstawowej Nr 12 we Włocławku. W trakcie obchodów Dnia Ziemi podsumowano także akcję „Drzewko za Butelkę”, laureatom wręczono nagrody i dyplomy za udział w akcji. W przerwach odbywało się zwiedzanie stoisk przygotowanych przez instytucje włocławskie oraz przeprowadzono konkursy i quizy ekologiczne, w których można było zdobyć ciekawe nagrody ufundowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu.

W tym roku udział wzięły następujące organizacje i instytucje:

- Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej
- Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Saniko” Sp. z o.o.
- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji we Włocławku
- Nadleśnictwo Włocławek

- Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Włocławku
- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa we Włocławku
- Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej we Włocławku
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska delegatura we Włocławku

Na zakończenie obchodów występ taneczny zaprezentowali pracownicy studia tanecznego „Studio Dance” we Włocławku. Pani Judyta Witkowska rozgrzała młodą publiczność do tańca. Wszystkie dzieci świetnie się bawiły.

Wszystkim uczestnikom obchodów Dnia Ziemi serdecznie dziękujemy i zapraszamy do udziału w przyszłym roku.

Aleksandra Fornalewicz

Konkurs

Konkurs „Mój Las” organizowany jest przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa (SITLiD) oraz Ligę Ochrony Przyrody od 1986 r. Celem konkursu jest poszerzenie wiedzy przyrodniczej i ekologicznej dzieci i młodzieży szkolnej oraz zachęcanie do podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska.

Konkurs odbywa się w dwóch etapach: regionalnym (I etap) i centralnym (II etap).

W konkursie biorą udział dzieci i młodzież ze szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych; podzieleni na cztery kategorie wiekowe.

Tematyka prac konkursowych dotyczy szeroko rozumianej ochrony przyrody i środowiska, pracy leśników, gospodarki leśnej oraz wykorzystania surowca drzewnego.

Liga Ochrony Przyrody Okręg we Włocławku jak co roku, przeprowadziła konkurs przyrodniczy „Mój Las” na szczeblu regionalnym.

Komisja Konkursowa na posiedzeniu w dniu 4 stycznia 2013 roku oceniła i wyróżniła laureatów konkursu. Poziom reprezentowanych prac był wysoki, prace były ciekawe i ściśle związane z tematem konkursu.

Uroczyste podsumowanie konkursu i wręczenie nagród wszystkim laureatom odbyło się w dniu 14 maja 2013 roku o godz. 12.00 w sali edukacyjnej Nadleśnictwa Włocławek przy ul. Ziębiej 13 we Włocławku. Podczas spotkania Pani Maria Balakowicz przedstawiła zebrany historię Ligi Ochrony Przyrody w Polsce, jako najstarszej organizacji ekologicznej w Polsce.

Uczestnikom wręczono nagrody ufundowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu oraz Nadleśnictwo Włocławek.

Wszystkim uczestnikom dziękujemy za udział w konkursie i zapraszamy do udziału w przyszłych edycjach konkursu.

Aleksandra Fornalwicz

Lekarstwo na zdrowie

Nordic Walking jako jedno z ogniw w edukacji ekologicznej podczas rekreacji zdrowotnej

Spacer nordycki czyli marsz z wykorzystaniem specjalnie do tego przystosowanych kijów, jest formą aktywności ruchowej polecaną osobą w każdym wieku. Mówi się, że Nordic Walking to aktywność fizyczna, którą mogą uprawiać osoby od 6 do 106 lat albowiem już u 6-latków stwierdzono całkowite ugruntowanie się prawidłowych ruchów biomechanicznych, które z powodzeniem są wykorzystywane do prawidłowego marszu z kijami.

Finowie jako pierwsza nacja na świecie zauważyli, że aktywność ta w trakcie prawidłowego marszu z kijami daje niesamowite prozdrowotne korzyści. W roku 1997, po dokładnych badaniach na stymulatorach (bieżnie, ścieżki zdrowotne) z użyciem kijów odpowiednio do tego skonstruowanych, stwierdzono, że prawidłowy marsz Nordic Walking dodatnio wpływa na nasz organizm.

Korzyści dla organizmu:

- angażuje do ruchu ponad 600 mięśni co stanowi 90% naszego ciała,
- jest 30–40% bardziej efektywny od spaceru bez kijów,
- ćwiczy jednocześnie siłę wytrzymałości i koordynację,
- usprawnia przepływ krwi w kończynach górnych i dolnych,
- obniża spoczynkowe ciśnienie krwi,
- poprawia tolerancję glukozy – redukuje zapotrzebowanie na insulinę,
- obniża cholesterol (zwiększa dobry HDL),
- redukuje wagę ciała – aktywizuje ruchowo osoby prowadzące siedzący tryb życia,
- powoduje wzrost przyswajalności tlenu o 46% w porównaniu z marszem bez kijów,
- odciąża stawy kończyn dolnych i kręgosłupa o około 5 kg na płaskim terenie,
- poprawia koordynację ruchową,
- kształtuje smukłą sylwetkę,
- jest formą rehabilitacji,

- rozluźnia napięcia mięśniowe, ramion, szyi, zapobiega bólowi pleców,
- podczas 45-minutowego treningu pozwala spalić 400 kcal/h.

Dla kogo Nordic Walking

- dla osób z nadwagą,
- dla osób z ryzykiem chorób serca,
- dla osób z nadciśnieniem,
- dla osób z zaburzeniami krążenia w kończynach górnych i dolnych oraz skłonnościach do obrzęków,
- dla kobiet w ciąży,
- dla osób w każdym wieku,
- dla osób z wyrodnieniem stawów,
- dla osób z bólami w obrębie kręgosłupa i osteoporozą,
- dla osób spiętych i zestresowanych,
- dla czynnych sportowców – trening ogólnorozwojowy(patrzy Justyna Kowalczyk),
- dla byłych sportowców (kontuzje),
- dla osób/dzieci z wadami postawy, skoliozą,
- dla osób z problemami w utrzymaniu równowagi.

Japońscy lekarze określili aktywność ludzi na podstawie ilości wykonywanych kroków w ciągu doby. I tak:

1. 5.000 kroków na dobę – siedzący tryb życia
2. 5.000 – 7.499 kroków – mała aktywność
3. 7.500 – 9.999 kroków – prawdopodobnie zawiera niektóre ćwiczenia, praca która wymaga przemieszczania się na piesza lub dojście do pracy i z pracy na niezbyt długim odcinku – uznano jako dość aktywny
4. 10.000 kroków na dobę – dość aktywny
5. 12.500 kroków na dobę – bardzo aktywny

Polski ortopeda prof. Oczko mawiał: „Lekarstwem na zdrowie jest ruch, ale lekarstwa na ruch to już nie ma”.

Z ŻYCIA CENTRUM

Zalety używania kijów podczas prawidłowej techniki Nordic Walking:

- kijki umożliwiają utrzymanie lepszej postawy, równowagi i stabilności podczas chodu w trudnym terenie,
- kijki czynią sylwetkę bardziej wyprostowaną i nieco wysuniętą do przodu a w ten sposób uruchomione mięśnie grzbietu zwiększają wsparcie dla pleców, rotację górnej części tułowia oraz klatki piersiowej wokół kręgosłupa, aktywizują też ruchomość barków i kolan,
- kijki łagodzą nacisk na stawy powodowane przez chód, część ciężaru ciała jest skierowana na kijki (jedno wbicie kijka odciąża nacisk na stawy o około 5 kg), a zatem plecy są w bardziej łagodnym położeniu i nie ma napięcia mięśniowego zwiększającego ryzyko kontuzji,
- kijki pomagają utrzymać optymalny środek ciężkości podczas chodu, co odgrywa istotną rolę w zapobieganiu problemom kończyn dolnych a zatem właściwą rehabilitację ruchową,
- kijki łagodzą sposób, w jaki pięta kontaktuje się z podłożem i sprawiają, że kolana poruszają się bardziej elastycznie.

Jak wcześniej już było powiedziane, prawidłowy Nordic Walking jest oparty na naturalnym, biomechanicznie prawidłowym chodzie z wykorzystaniem specjalnie zaprojektowanych kijów i tylko taki sposób chodzenia daje 100% korzyści dla naszego zdrowia. Mimo, że liczba chodzących (często snujących się z kijami) rośnie, to jednocześnie niewiele osób uprawia Nordic Walking, czyli chodzi w sposób prawidłowy gwarantujący korzyści zdrowotne.

Nordic Walking składa się z tzw. trzech półtek:

1. Nordic Walking rekreacyjny.
2. Nordic Walking fitness.
3. Nordic Walking sportowy.

Tak naprawdę lekarze fińscy opracowali i dali w ręce finom pierwszą półkę, czyli tą, która daje ludziom największe korzyści zdrowotne. I właśnie na Nordic Walking rekreacyjny należy położyć największy nacisk, propagować go wśród społeczeństwa, gdyż nie bez powodu tą formą chodzenia z kijami interesowały się autorytety ze świata medycyny: ortopedzi, kardiologowie, rehabilitanci.

Międzynarodowa federacja Nordic Walking „Inwa” z siedzibą w Finlandii określiła, że na świecie w 2011 r. maszerowało około 18 000 000 osób. Polska federacja Nordic Walking uważa, że w Polsce maszeruje około 1,2 miliona osób, z czego 90% robi to źle, przez co nie osiąga korzyści dla swojego zdrowia.

Myślę, że podjęcie decyzji o nauczaniu i późniejszym prowadzeniu zajęć z Nordic Walkingu przez Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej jest ze wszech miar udanym przedsięwzięciem.

Maszerując z kijami, nie po zatłoczonych chodnikach wśród spalin samochodowych lecz po ścieżkach leśnych, jesteśmy jakby częścią tego środowiska. Ponadto Nordic Walkerzy maszerując po ścieżkach już sobie wytyczonych z reguły dbają o ten odcinek lasu, na bieżąco co jakiś czas sprzątają porozrzucane papiery oraz butelki i puszki po napojach. Prawidłowo wytyczona trasa do Nordic Walkingu zawiera także tablice edukacyjne gdzie społeczeństwo zapoznaje się z ekologią a także drzewostanem oraz ich mieszkańcami. Edukacja na niezłym poziomie, a żeby prawidłowo nauczyć maszerować z kijami należy poświęcić około 5 godzin.

Naukę rozpoczyna się od:

1. Niesienia kijów.
2. Ciągnięcia kijów.
3. Wbijania kijów.
4. Odpychania się.
5. Odpychania się za linią bioder.
6. Prostowania ręki w łokciu za biodrem.
7. Odepchnięcia z otwartej rękawicy.
8. Rodowania górnej części ciała.
9. Pochylenia całej sylwetki o 10°
10. Przetaczania piety poprzez śródstopie i odepchnięcie się z podstawy palucha.

Ponadto Nordic Walking to nie tylko marsz ale także ćwiczenia siłowe z użyciem kijów, rozciąganie mięśni biodrowych, uelastycznianie ich oraz pogadanki na temat prawidłowego żywienia.

Zarząd Okręgu Ligi Ochrony Przyrody we Włocławku prowadzi warsztaty edukacyjne Nordic Walking dla członków LOP (dzieci, młodzież i osoby dorosłe) na terenie ścieżek przyrodniczych Nadleśnictwa Włocławek.

Instruktor Nordic Walking
Polskiej Federacji
Kazimierz Sikorski

Najstarsza organizacja ekologiczna w Polsce – to

Liga Ochrony Przyrody

Przed pierwszym zjazdem Ligi Ochrony Przyrody, którego datę ustalono na 9 stycznia 1928 roku ochronę przyrody wprowadzano w Polsce już od X wieku, kiedy pojawiały się pierwsze dekryty dotyczące chronienia niektórych gatunków zwierząt i roślin. Za czasów Kazimierza Wielkiego zaczęto chronić nadmiernie wyniszczane lasy, Zygmunt III stanął w obronie zagrożonych wyginięciem turów. Władysław Jagiełło wprowadził zarządzenia ograniczające polowania oraz zwrócił uwagę na ochronę starych, dohodnych dębów i cisów. Statut Wiślicki za Zygmunta Starego objął w niektórych siedliskach ochroną sokoła i łabędzia, poszerzył również ochronę bobra. Pomimo tych wysiłków nie udało się uratować niektórych gatunków jak tury, tarpany czy żubry. W roku 1868 we Lwowie Sejm Krajowy uchwalił ustawę „względem zakazu łapania, wytępiania i sprzedawania zwierząt alpejskich właściwych Tatom: świstaka i dzikich kóz”. Po zakończeniu I wojny światowej, już 17 grudnia 1919 roku, w Warszawie grono przyrodników i krajoznawców wystąpiło z wnioskiem, następnie ówczesny Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Ksawery Pruss powołał Tymczasową Państwową Komisję Ochrony Przyrody - ciało doradcze Ministra. Następnie w 1920 r. powołano Państwową Radę Ochrony Przyrody, na której czele stanął wybitny polski przyrodnik, wspaniały znawca Tatr, prof. Władysław Szafer. On też w 1923 r. powziął zamiar utworzenia w Polsce Ligi Ochrony Przyrody, zainspirowany działającą prężnie od 1909 r. Szwajcarską Ligą Ochrony Przyrody. W 1926 r. na 31 posiedzeniu PROP prof. Szafer przedstawił konkretny projekt organizacji Ligi oraz teksty odezwy i deklaracji.

Od samego początku swego istnienia Liga Ochrony Przyrody włączyła się czynnie do prowadzonej, szczególnie przez Państwową Radę Ochrony Przyrody, kampanię o ochronie przyro-

dy tatrzańskiej i powołania na tym obszarze parku narodowego.

Z chwilą wybuchu II wojny światowej działalność Ligi została brutalnie przerwana. Gdy działania wojenne na ziemiach polskich ustały, społeczeństwo, mimo dotkliwych strat przystąpiło do odbudowywania wszystkich dziedzin życia, podjęto wówczas również trud odtworzenia Ligi Ochrony Przyrody. Od 9 stycznia 1946 r. Liga Ochrony Przyrody była znów pełnoprawnym stowarzyszeniem. W tym samym roku zabiegano już o wydawanie własnych czasopism, ukazał się pierwszy numer „**Biuletynu Organizacyjnego LOP**”, natomiast od początku 1957 r. zamiast „Biuletynu” zaczęło ukazywać się czasopismo pod nazwą „**Przyroda Polska**”. W 1968 r. nadano Lidze Ochrony Przyrody status Stowarzyszenia Wyższej Użyteczności, co było niezbitym dowodem uznania przez władze państwowe idei społecznej ochrony przyrody za ważny problem w działalności społeczno-gospodarczej kraju, a także afirmacją dotychczasowej i przyszłej działalności Ligi Ochrony Przyrody. W roku 1989 Liga straciła status stowarzyszenia wyższej użyteczności, ale dzięki spełnieniu warunków ustawowych, od 2003 r. Liga jest „organizacją pożytku publicznego”.

Wg Statutu- § 10 Cele Ligi, to:

1. Kształtowanie właściwych postaw człowieka, a szczególnie młodzieży i dzieci przez ukazywanie bogactwa, piękna i znaczenia przyrody, budzenie jej umiłowania i poszanowania, szerzenie zrozumienia celów ochrony przyrody i środowiska oraz problemów i zagrożeń.
2. Dbalność o zapewnienie człowiekowi warunków życia w środowisku bezpiecznym dla jego zdrowia.
3. Zabieganie o zachowanie, zrównoważone użytkowanie oraz odnawianie zasobów, two-

Z ŻYCIA CENTRUM

rów i składników przyrody będących dziedzictwem i bogactwem narodowym.

4. Zabieganie o ochronę i odnawianie zasobów środowiska przyrodniczego dla współczesnych i przyszłych pokoleń, w szczególności przez:

- 1) zachowanie różnorodności biologicznej,
- 2) zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego,
- 3) stwarzanie warunków do zachowania ciągłości występowania gatunków roślin, grzybów i zwierząt wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony,
- 4) ochronę walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień.

5. Kształtowanie opinii publicznej w duchu troski o ochronę przyrody i środowiska przyrodniczego.

6. Upowszechnianie wiedzy o przyrodzie i jej ochronie oraz kształtowanie kultury i etyki ekologicznej.

Na uwagę zasługują również następujące działania i formy pracy z młodzieżą: organizowanie obozów przyrodniczych, organizowanie wojewódzkich sejmików młodych działaczy LOP, organizowanie we wszystkich województwach młodzieżowych sesji popularnonaukowych, przeprowadzenie inwentaryzacji zieleni miejskiej, gromadzenie informacji oraz występowanie z wnioskami o objęcie cennych obiektów przyrodniczych ochroną prawną, organizowanie wycieczek przyrodniczo-krajoznawczych, organizowanie własnych konkursów, akcje porządkowe w parkach narodowych, na terenach zieleni miejskiej oraz w parkach wiejskich, prace związane z oczyszczaniem brzegów rzek, potoków, wysypisk śmieci etc. działalność klubową w ramach konkretnych zainteresowań młodzieży.

W latach osiemdziesiątych Prezydium Zarządu Głównego wystąpiło do Urzędu Rady Ministrów oraz do Ministra Urzędu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z wnioskami o przysyłanie Lidze Ochrony Przyrody projektów aktów prawnych oraz dokumentów przed ich zatwierdzeniem – do zaopiniowania. Wnioski Ligi zostały przyjęte. Liga Ochrony Przyrody otrzymała w ten sposób możliwość wypowiedzania się i zgłaszania swoich uwag i propozycji do wszystkich aktów prawnych dotyczących ochrony środowiska. Do Ministerstwa Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych skierowano protest przeciw pomijaniu wa-

lorów lasów ochronnych przy obliczaniu szkód przemysłowych, postulując aby odszkodowania przemysłu za zniszczenia w tych lasach wpłynęły na Fundusz Ochrony Środowiska. W 1987 r. wystosowane zostało pismo do Premiera z prośbą o niedopuszczenie do importu odpadów przemysłowych z Europy Zachodniej i wypełniania nimi wyeksploatowanych kopalń. W 1988 r. skierowano list otwarty do Sejmowej Komisji Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych protestując przeciwko ponawianiu prób wykorzystania wyrobisk kopalnianych na składowiska importowanych odpadów. Przedstawiono straty, jakie poniesie polskie środowisko i zdrowie polskiego społeczeństwa. Wynikiem akcji protestacyjnej był zakaz importu odpadów do Polski, obowiązujący od 1 lipca 1989 r. LOP wniosowała również i uzyskała społeczne poparcie w następujących sprawach: utworzenie resortu ochrony środowiska, powołanie Sejmowej Komisji Ochrony Środowiska, opracowanie przez Rząd zasad ekopolityki państwa, wprowadzenie na wszystkich szczeblach edukacji odrębnego przedmiotu „Ochrona środowiska”, obejmowanie ochroną prawną obszarów o wybitnych walorach przyrodniczych, tworzenie parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych itp., powołanie Banku Ochrony Środowiska i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska. Wszystkie te wnioski zostały zrealizowane, co dało nam wiele satysfakcji, z wyjątkiem wniosku dotyczącego edukacji, który przebiega się z dosyć dużym trudem.

Obecnie LOP współpracuje też z licznymi krajowymi i międzynarodowymi organizacjami ekologicznymi, jak Międzynarodowa Koalicja „Wolontariusze Przyrody” (CVA), Europa Nostra oraz Światowe Towarzystwo Ochrony Zwierząt (WSPA). Jest m.in. członkiem założycielem Światowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN). LOP prowadzi również Europejskie Centrum Ekologiczne, które jest inicjatorem i realizatorem Europejskiej Zielonej Karty (European Green Card), która spotkała się ze znaczącym zainteresowaniem instytucji krajowych i międzynarodowych. W maju 1996 roku Fundacja Henry’ego Forda uhonorowała Projekt EZK pierwszym miejscem w konkursie Europejskiej Ochrony Przyrody, a w czerwcu 1996 roku Ministerstwo Środowiska przyznało nagrodę za projekt „Zielona Karta” w kategorii krajowych kampanii edukacyjno-popularyzatorskich.

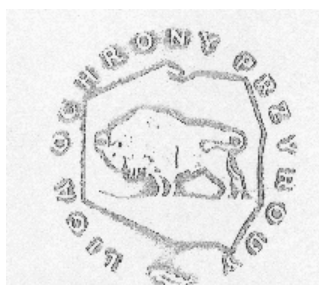
Liga Ochrony Przyrody za swoje zasługi odznaczona została krzyżem „Polonia Restituta”

Statut Ligi Ochrony Przyrody stwierdza: członek Ligi ma prawo nosić odznakę organizacyjną Ligi – wzór

Odnaczenia LOP:

„Zielone Serce Przyrodzie”. Złota odznaka honorowa „Zasłużony dla ochrony przyrody”. Złota odznaka honorowa LOP i Srebrna odznaka honorowa LOP-wzór.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA WŁADZ LIGI

Naczelnymi władzami Ligi są: 1. Krajowy Zjazd Delegatów. 2. Zarząd Główny. 3. Główna Komisja Kontrolno-Rewizyjna. 4. Główny Sąd Koleżeński.

Terenowymi jednostkami Ligi są: 1. Okręg Ligi. 2. Oddział Ligi .

Władzami Okręgu Ligi są: 1. Zjazd Okręgu, 2. Zarząd Okręgu, 3. Komisja Rewizyjna Okręgu, 4. Sąd Koleżeński Okręgu.

Podstawowymi jednostkami Ligi są:

1. Przedszkolne, Szkolne Koło /Szkolny Klub Ligi
2. Koło /Klub Ligi.

Przedszkolne Koło, Szkolne Koło/Szkolny Klub Ligi jest podstawową jednostką organizacyjną w przedszkolach i szkołach, w której członkowie realizują cele i zadania Ligi,

mogą one być tworzone za zgodą władz szkolnych. Opiekę nad działalnością Przedszkolnego, Szkolnego Koła/Szkolnego Klubu sprawuje opiekun – członek Ligi, wyłoniony z grona pedagogicznego.

Koło/Klub Ligi jest podstawową jednostką organizacyjną Ligi, w której członkowie realizują cele i zadania Ligi na terenie swojego działania. Koło/Klub Ligi powinno liczyć co najmniej osiem osób i może być organizowane w każdym

środowisku (w miejscu zamieszkania, pracy, nauki itp.). Koło Ligi składa informacje o swojej działalności we właściwym Zarządzie Oddziału. Obecnie Prezesem Zarządu Głównego LOP jest **dr Ryszard Kapuściński**.

Skład Zarządu Okręgu Włocławskiego Ligi Ochrony Przyrody wybrany w dniu 11 czerwca 2013r.:

dr Maria Palińska-Prezes

mgr inż Włodzimierz Pamfil- Wiceprezes

mgr Marian Rutkowski- Wiceprezes

mgr inż. Maria Balakowicz- Sekretarz

mgr inż Andrzej Składanowski- skarbnik

mgr inż. Jadwiga Wiśniewska- Członek

mgr Tomasz Wasielewski- Członek

inż. Zbigniew Centkowski- Przewodniczący Komisji Rewizyjnej

mgr Witold Kaczmarek – Przewodniczący Sądu Koleżeńskiego

Wydawnictwa LOP we Włocławku (w ostatnim czasie):

„Płazy i gady Kujaw. Biologia i aktywna ochrona przyrody”.

„Obszary Natura 200 na Kujawach”.

„Przewodnik po ścieżce przyrodniczo-leśnej Dziłno”.

„Przewodnik po rezerwatach Nadleśnictwa Włocławek”.

Zakładka przyrodnicza.

Wydawnictwa są finansowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarski Wodnej Toruniu, Nadleśnictwo Włocławek, Zarząd Okręgu Ligi Ochrony Przyrody we Włocławku.

Siedziba Zarządu Okręgu we Włocławku mieści się przy ul. Komunalnej 4 w lokalu zajmowanym przez Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej.

tel.: 54 232-76-82; 54 411-09-95; kom. 603622 266.

Adres e-mail to:

<http://www.wcee.org.pl>

wcee@neostrada.pl

ekoedu@interia.eu

Opłaty członkowskie można uiszczać każdego dnia w sekretariacie WCEE. Codziennie też przyjmowane są zapisy na członków LOP. Składki są następujące: **dorośli 20 zł/rok, emeryci i renciści oraz opiekunowie 10 zł/rok; dzieci młodzież - 2 zł/rok.**

Maria Balakowicz

Morza i oceany – bogactwo życia na Ziemi

Życie większości z nas związane jest z lądem. Nasza codzienność zamyka się wokół tego, co widzimy dookoła. A któż z nas zdaje sobie sprawę, że setki czy tysiące kilometrów stąd, pod powierzchnią mórz i oceanów, toczy się zupełnie odmienne, bujne i zaskakujące życie? Wody oceaniczne zamieszkują przeróżne istoty. Mogą zachwycać, fascynować a także przerażać. Odnajdziemy tam bogactwo form, kolorów i kształtów.

Oceany i morza są największym i najstarszym siedliskiem życia. Zajmują prawie 1/3 powierzchni Ziemi. Wszystkie te wody zostały nazwane Wszechocyanem. Pod względem ilości światła, w oceanie możemy wyróżnić część prześwieconą oraz część w której panuje półmrok i ciemność.

Wody przeświecone to tzw: epipelagial. Tutaj, z powodu dużej ilości światła, toczy się bujne życie. Strefa ta sięga do głębokości 200m pod powierzchnią wody. Spotykamy tu przeróżne istoty: ryby, ssaki oraz organizmy ledwo widoczne gołym okiem np.: plankton. Inne interesujące stworzenia to:

Delfiny

Mimo, że żyją w wodzie nie są rybami lecz ssakami. Występują w morzach na całym świecie a kilka gatunków w wodach słodkich. Nazywane są powietrznymi akrobatami, wyskakują z wody i popisują się swoimi umiejętnościami. Charakteryzują się również doskonałym słuchem. W czasie polowania na ławice ryb, wydają przeróżne dźwięki a w tym ultradźwięki, które wykorzystują do echolokacji. Ultradźwięki odbijają się od różnych obiektów i wracają jako echo. Dzięki echolokacji delfiny mogą orientować się w przestrzeni z bardzo dużą dokładnością.

Rekiny

Nie wszystkich rekinów należy się bać! Rekiny nie żywią się ludźmi, przypadki atakowania ludzi spowodowane są np.: podobieństwem człowieka pływającego na desce do żółwia. Wiele z nich to filtratory – filtrują wodę i połykają małe cząsteczki pokarmu np.: rekin wielorybi.

Rurkopławy

Jedne z najbardziej niezwykłych stworzeń zamieszkujących wody mórz i oceanów. Przykła-

dem jest żeglarz portugalski. Nazwa pochodzi od kształtu ciała – ponad powierzchnię wody wystaje trójkątny grzebień w kształcie żagielka. Żagielek ma około 30 cm ale nici chwytne mogą osiągać długość do 50m.

Tuńczyk

Gdyby zorganizować zawody w pływaniu długodystansowym, tuńczyk z pewnością zająłby pierwsze miejsce. Tę umiejętność zawdzięcza silnym mięśniom, niewielkim łuskom zmniejszającym tarcie oraz sierpowatej płetwie ogonowej. Wszyscy dobrze znamy... tuńczyka w puszcze a pomyśleć, że ryba ta osiąga długość ciała do 5m i masę ciała do 820 kg! Tuńczyki są drapieżnikami i polują na inne ryby. Nie pogardzą śledziem czy makrelą.

Czy widzieliście kiedyś rybę ze skrzydłami? Ryby latające należą do rodziny ptaszorowatych Exocoetidae. Ich „skrzydła” to tak naprawdę płetwy piersiowe. Ryby te wyskakują z wody i przez chwilę szybują w powietrzu by uciec przed wrogami. To nie jest aktywny lot ale wydłużony ślizg.

A teraz zastanówmy się, jakie jest największe zwierze żyjące na Ziemi? Największym lądowym stworzeniem jest słoń natomiast wodnym – płetwal błękitny. Jest większy od dinozaurów a więc jest największym stworzeniem, jakie kiedykolwiek żyło na Ziemi. Osiąga długość do 30 metrów a odżywia się głównie planktonem.

Strefa półmroku czyli mezopelagial zaczyna się od głębokości 200 m poniżej poziomu morza. Następnie jest strefa mroku czyli batypelagial. W obu tych strefach żyją zwierzęta, które nie przejmują się swoim wyglądem. Myślą sobie: „Dookoła panuje ciemność, więc po co mam ładnie wyglądać?” Przystosowały się do trudnych i specyficznych warunków (brak pęcherza pławnego, ciało składa się prawie całkowicie z wody, specyficzny sposób zdobywania pokarmu, zmienność). W tych strefach żyją następujące stworzenia:

Topornik

Jego wielkie oczy są bardzo wrażliwe na światło, ciało jest bocznie spłaszczone i srebrzyste.

Drapieżniki nie widzą go wyraźnie, co utrudnia potencjalny atak.

Bentozaur

Czułki z przodu głowy to wydłużone płetwy. Bentozaur przebywa blisko dna morskiego a czułkami lokalizuje pokarm.

Żmijowiec

Na dolnej szczęce ma zęby ostre jak sztylet, które nie pozwalają mu zamknąć całkowicie paszczy. Występują we wszystkich oceanach tam, gdzie nie dociera światło. Wabi swoje ofiary za pomocą fotoforów – są to specjalne narządy świetlne rozmieszczone wzdłuż ciała. Energia chemiczna zamieniana jest na energię świetlną (bioluminescencja).

Strzykwy

Większość gatunków żyje na głębokości poniżej 3 km a niektóre występują nawet na głębokości 10 km! Możemy więc powiedzieć, że są prawdziwymi specjalistami przetrwania w głębinach. Odżywiają się drobkami zawartymi w mule albo filtrują plankton z wody. Nie posiadają szkieletu lecz na ich skórze znajdują się wapienne igielki czy też płytki.

A teraz przeniesiemy się w barwny świat raf koralowych. Pierwsza rafa powstała 2 miliardy lat temu (dla porównania - Ziemia liczy sobie 4,5 mld lat). Występują w miejscach, gdzie woda jest ciepła, przezroczysta i prześwietlona słońcem. Największa rafa zlokalizowana jest u wschodniego wybrzeża Australii. Nosi nazwę Wielkiej Rafy Koralowej. Ma długość ponad 2 000 km. To największa budowla wzniesiona przez żywe organizmy. Oczarowuje bogactwem form i kolorów.

Rafy budują koralowce – zwierzęta należące do parzydełkowców. Niektórzy błędnie uważają, że to rośliny bo są przytwierdzone do podłoża a ich kolorowe czułki przypominają płatki kwiatów. Ich ciało buduje szkielet wapienny, który w świetle słonecznym rośnie 14 x szybciej. Koralowce żyją w symbiozie z glonami, które nadają im przepiękne zabarwienie. W tych cudnych ogrodach kwitnie barwne życie, ponieważ schronienie znajdują tu różne gatunki ryb. Można wyróżnić:

Błazenki

Błazenki żyją między parzącymi czułkami. Są niewrażliwe na ich truciznę, dzięki temu znajdu-

ją tu bezpieczne schronienie. Przez wielu ludzi nazywane są potocznie „Nemo”.

Pokolcowate

Mają małe ząbki podobne do siekaczy, zeskrobują glony z koralowców. Pełnią w rafach bardzo ważną funkcję, bez ich pracy rafa zostałaby pokryta przez nadmierną warstwę glonów. Ubarwienie tych ryb może zmienić się w zależności od pory dnia, rejonu i nastroju.

Kolcobrzuchowate

Już sama nazwa sugeruje, jak mogą wyglądać te ryby. Maja skórę pokrytą kolcami i mogą się zmienić w kolczastą kulę. Zmieniają swój kształt tylko w razie niebezpieczeństwa. Ich kolce to tak naprawdę zmodyfikowane łuski. Niektóre gatunki zawierają silną truciznę – tetrodotoksynę. Mimo tego, ryby te stanowią przysmak japończyków .

Mureny

Prowadzą nocny tryb życia. Za dnia pozostają ukryte w rafie koralowej. Można powiedzieć, że nabierają apetytu myśląc o kolacji, bowiem wieczorem rozpoczynają polowanie na ryby i skorupiaki.

Na koniec zastanówmy się, czy za kilkadziesiąt lat rafy koralowe pozostaną już tylko wspomnieniem? Jest wiele przyczyn obumierania raf koralowych:

- efekt cieplarniany i związany z tym wzrost temperatury wody
- zanieczyszczenia wód
- eksploatacja ropy naftowej ze złóż zlokalizowanych w oceanach, kopalnia ropy w pobliżu raf stanowi dużą ingerencję w środowisko naturalne, niebezpieczeństwem jest także awaria i wyciek ropy do oceanu
- nadmierna ilość rozgwiazdy o nazwie korona cierniowa, która odżywia się koralowcami
- presja turystyczna

Bibliografia:

„Królestwo zwierząt”, wyd. Świat Książki, Warszawa 2012

„Słownik szkolny – biologia”, Popielarska M., Konieczny R., Góralski G., wyd. Zielona Sowa, Kraków 2005

„Zwierzęta w Parkach Narodowych Świata”, wyd. MUZA SA, Warszawa 2000

obie

W aktywie

Mali mieszkańcy zadrzewień przydrożnych – pachnica dębowa (*Osmoderma eremita*)

Opracowała: Mariola Modrzejewska

Drzewa przydrożne są integralną częścią środowiska przyrodniczego oraz kształtują roślinność przydrożną, która ma wielostronne znaczenie. Spełniają funkcje hydrobiologiczne, jako filtr odgrywają istotną rolę w małej retencji, a także chronią tereny przed stratami wody w wyniku transpiracji. Stanowią naturalny filtr biologiczny. Rolę drzew w kształtowaniu środowiska docenił już w XIX wieku Dezydery Chłapowski tworząc pasy zadrzewień śródpolnych w Wielkopolsce, by przeciwdziałać niekorzystnym efektom powstałym w środowisku rolniczym w wyniku działania wiatrów.

Zadrzewienia przydrożne to również miejsce bytowania wielu gatunków zwierząt, roślin, grzybów w tym również porostów. Jednym z mieszkańców zadrzewień przydrożnych jest pachnica dębowa (*Osmoderma eremita*)

Pachnica dębowa *Osmoderma eremita* jest dużym chrząszczem z rodziny kruszczycowatych Cetoniidae. Pachnica dębowa to jeden z największych gatunków chrząszczy, występujących w Polsce. Nazwa „pachnica” (lub *Osmoderma*, czyli „pachnąca skora”) nawiązuje do śliwkowo-morelowego zapachu wydzielanego przez tego chrząszcza, który został zidentyfikowany jako feromon płciowy wytwarzany przez samce w celu zwabienia samic. Drugi człon nazwy naukowej gatunku, tj. *eremita*, nawiązuje do faktu, że pach-

nica zamieszkuje dziuple drzew. Autorowi nazwy naukowej (Scopoli, 1763) skojarzyły się pachnice dębową z eremitami, pustelnikami, którym zdarzało się mieszkać w wypróchniałych pniach wielkich drzew. Podobnie jak dawni eremici, pachnica zamieszkuje dziuplaste drzewa różnych gatunków, zazwyczaj o dużej średnicy pnia

Larwy tego gatunku to typowe pędraki, podobne do pędraków innych gatunków żuków czy chrabąszczy. Długość ciała wynosi zazwyczaj 28-32 mm, a wyjątkowo nawet do 40 mm przy masie ciała ok. 2 g. Barwa ciała pachnicy dębowej jest brunatna, z dość silnym spizowym połyskiem. Cechą rzucającą się w oczy jest stosunkowo mała głowa i przedplecze w porównaniu z ogromnymi, szeroko zaokrąglonymi pokrywami. Przed oczami, u nasady czułków występują dwa wysokie guzki, u samca połączone poprzeczną listwą, zaś u samicy mniejsze i bez połączenia. Czulki są kolankowato załamane, 10-członowe, zakończone trójczłonową buławką. Przedplecze wyraźnie węższe od pokryw, a jego boki są mocno zaokrąglone, przednie i tylne kąty słabo zaznaczone.

Charakterystyczny kształt ciała w połączeniu z dużymi rozmiarami powodują, że postać dorosła pachnicy dębowa jest trudna do pomylenia z jakimkolwiek gatunkiem chrząszcza występującym w Polsce. Nieco podobne pod względem kształtu gatunki z rodzaju zacnik (*Gnorimus*

Foto: Pachnica dębowa (*Osmoderma eremita*)

Źródło: Oleksa A., 2008, Przewodnik metodyczny *Osmoderma eremita* Scopoli, 1763, monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk natura 2000 metodyka monitoringu – przewodniki metodyczne publikacja.

spp.) są o wiele mniejsze (długość ciała zazwyczaj poniżej 23 mm, zwykle około 15 mm), a ponadto ich ubarwienie jest metalicznie zielone lub matowo czarne, z wyraźnymi, białymi plamkami na wierzchu ciała.

Pachnica dębowa jest chrząszczem saproksylicznym, tj. gatunkiem związanym z martwymi drzewami, które są dla niej środowiskiem życia i pożywieniem, występującym w specyficznym środowisku jakim są dziuple starych liściastych drzew, z dużą ilością zalegającego próchna.

Wszystkie stadia rozwojowe pachnicy dębowej związane są z próchnowiskami w obrębie dziupli drzew. Larwy odżywiają się próchnem różnych gatunków drzew i przechodzą rozwój we wnętrzu dziupli. Ze względu na niską wartość odżywczą pokarmu rozwój trwa nawet do 4 lat (zwykle 3 lata). Larwy wykorzystują drewno wstępnie rozłożone przez grzyby, zaś trawienie tego trudno przyswajalnego pokarmu wiąże się z obecnością symbiotycznych mikroorganizmów w jelitach. Odchody larw (i co za tym idzie tworzący się z nich mursz) cechuje zwiększona zawartość azotu, przyczynia się więc do użyzniania gleby. W dziuplach zasiedlonych przez pachnicę dębową z reguły spotkać można nagromadzenie dużych ilości odchodów larw, szczątków owadów i innych pozostałości. Przepoczwarczenie odbywa się w kokolicie – swego rodzaju „kokonie” budowanym przez larwę z cząstek murszu. Postacie dorosłe wylęgają się w zależności od warunków pogodowych w czerwcu lub lipcu.

Chrząszcze przebywają zazwyczaj w dziuplach i ich bezpośrednim otoczeniu. Najłatwiej można zaobserwować samce, przesiadujące w nasłonecznionych miejscach w pobliżu otworów dziupli przy dobrych warunkach pogodowych. Zachowanie to wiąże się z wydzielaniem feromonu, toteż często zapach takich osobników jest wyczuwalny nawet dla człowieka. Postacie dorosłe odżywiają się sokiem wyciekającym ze zranionych drzew lub ze spadłych owoców, jednak przyjmują stosunkowo niewiele pokarmu i żyją w głównej mierze kosztem tkanki tłuszczowej zgromadzonej w stadiach larwalnych. Pachnica dębowa jest gatunkiem o wyjątkowo niskich zdolnościach dyspersyjnych. Lot chrząszczy jest ociężały i powolny, towarzyszy mu charakterystyczne głośnie brzęczenie doskonale słyszalne przez człowieka. W oparciu o badania prowa-

dzone na populacjach szwedzkich z wykorzystaniem metody znakowania i powtórnych złowień oraz radiotelemetrię oceniono, że średni zasięg dyspersji wynosi jedynie 60 m, przy czym tylko 15% osobników opuszcza macierzyste drzewo, w którym nastąpił rozwój.

Fot. Larwy pachnicy dębowej fot. Dawid Marczak)

Źródło: Marczak D., Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*, Kampinoski Park Narodowy.

W naszych warunkach klimatycznych dojrzałe pachnice dębowe najliczniej spotyka się w lipcu i sierpniu. Warto tu podkreślić, że wykrywalność tego gatunku jest bardzo niska, gdyż dorosłe chrząszcze są dość skryte. Siedzą zazwyczaj w pobliżu dziupli z rzadka latając, a jeśli już to tylko przy słonecznej, ciepłej pogodzie. Loty odbywają się zazwyczaj w godzinach popołudniowych.

Optymalne siedliska pachnicy dębowej są typowe dla dwóch krańców spektrum antropogenicznych przekształceń naszych rodzimych ekosystemów: z jednej strony są to lasy naturalne bogate w wiekowe drzewa liściaste i luki powstałe na skutek rozpadu drzewostanu, a z drugiej strony krajobrazy kulturowe o odpowiednio wysokim zagęszczeniu zadrzewień. Przyczyną takiego wzorca występowania pachnicy dębowej jest preferowanie dużych, dziuplastych drzewa rosnących w dobrze nasłonecznionych miejscach. Stanowiska zacienione są zasiedlane znacznie słabiej, prawdopodobnie ze względu na niekorzystne warunki termiczne. Stąd stosunkowo niewiele znanych z Polski stanowisk pachnicy dębowej znajduje się w lasach gospodarczych, gdzie drzewa w starszych klasach wiekowych są rzadkie, a ponadto wyrównana struktura przestrzenna sprzyja zacienieniu pni. Głównym miejscem występowania pachnicy dębowej w Polsce

Ochrona przyrody

są krajobrazy kulturowe – przede wszystkim zadrzewienia przydrożne ale także parki i cmentarze, sady, zadrzewienia w obrębie łąk i pastwisk. W Polsce północnej przeszło 90% zasiedlonych drzew rośnie w alejach i szpalerach przydrożnych. Pachnica dębowa zasiedla dziuplaste, lecz wciąż żywe i stojące drzewa. Z reguły dziuple odpowiednie do zasiedlenia przez pachnicę dębową tworzą się w pniach dużych drzew, o pierśnicy powyżej 100 cm, jednak niekiedy zasiedlane są również cieńsze okazy drzew (nawet o pierśnicy 25 cm). Znaną są także przypadki zasiedlenia dziupli zupełnie martwych lecz stojących drzew. Niekiedy larwy i poczwarki można odnaleźć w pieńkach po ściętych drzewach, jednak w tym przypadku mało prawdopodobne jest pomyślnie ukończenie rozwoju ze względu na mało stabilne warunki mikroklimatyczne i wzmożone drapieżnictwo ze strony ptaków i drobnych ssaków.

Preferowane przez pachnicę dębową drzewa to lipy, dęby, olsze i ogławiane wierzby, ale zdarza się, że pachnica dębowa zasiedla także inne gatunki – sosnę, lub gatunki pochodzenia obcego – robinie akacjową. W miejscach gdzie żyje pachnica dębowa spotykamy wielkie bogactwo innych stawonogów, głównie chrząszczy saproksylicznych związanych z martwym drewnem, ale także muchówek, błonkówek, skoczogonków, roztoczy, wijów, itd. Z gatunków dużych, które łatwo zauważyć na uwagę zasługują inne kruszczyce – zacnik kropkowany (*Gnorimus variabilis*) czy wepa marmurkowa (*Liocola lugubris*), przedstawiciel sprężyków – tęgosz rdzawy (*Elater ferrugineus*). Także niezwykle cenna jest cała masa drobnych, nieraz milimetrowych chrząszczy z rodzin kusakowatych (*Staphylinidae*), czarnuchowatych (*Tenebrionidae*), piórkoskrzydłych (*Ptilidae*) i wielu innych.

Pachnica dębowa podlega ścisłej ochronie gatunkowej na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419). Obowiązek ścisłej ochrony pachnicy dębowej wynika także z prawa europejskiego – gatunek ten jest ujęty w załączniku IV Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Siedliskowa). Równocześnie pachnica dębowa wymaga wyznaczenia dla niej sieci obszarów Natura 2000, ponieważ została umieszczona

w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Dyrektywa wskazuje dodatkowo pachnicę dębową jako gatunek priorytetowy, tj. którego zachowanie jest przedmiotem szczególnej troski wspólnoty europejskiej. Podobny status ma pachnica dębowa także poza terytorium Unii Europejskiej, w państwach-stronach Konwencji Berneńskiej. Konwencja wymaga ścisłej ochrony gatunkowej pachnicy dębowej oraz wyznaczania dla niej specjalnych obszarów ochrony.

Korzystną sytuację prawną dla ochrony pachnicy dębowej tworzą także inne akty prawa, np. Europejska Konwencja Krajobrazowa, sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. nr 14, poz. 98). Celem Konwencji jest promowanie właściwego zarządzania krajobrazem oraz organizowanie współpracy europejskiej w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu. Przedmiotem Konwencji jest ochrona elementów krajobrazu takich jak aleje – będące kluczowym siedliskiem pachnicy dębowej. Jest także gatunkiem figurującym na zestawieniach gatunków zagrożonych we wszystkich krajach, w których występuje. W Polsce została ujęta w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt.

Pachnica dębowa z racji wymagań ekologicznych jest gatunkiem wskaźnikowym dla ekosystemów leśnych najbardziej zbliżonych do naturalnych, w których występuje martwe drewno w różnych stadiach rozkładu. Jest jednocześnie gatunkiem parasolowym tworząc w środowisku swego występowania warunki rozwoju dla szeregu innych gatunków przede wszystkim owadów i grzybów. Nadrzędnym typem zagrożeń dla pachnicy dębowej są te, które związane są z działalnością człowieka. Wynikają głównie ze zbyt intensywnej gospodarki leśnej. Do niedawna z lasów eliminowały były drzewa obumierające i próchniejące w ramach zabiegów sanitarnych i poprawy kondycji drzewostanów. Obecnie dzięki wprowadzeniu certyfikatów Forest Stewardship Council (FSC) pozostawia się w lasach coraz więcej martwego drewna, w tym dziuplastych drzew liściastych będących siedliskiem pachnicy dębowej.

Kolejnym ogromnym zagrożeniem jest eliminacja drzew z pasów drogowych dróg publicznych. W ostatnich latach wiele alei lipowych, klonowych czy jesionowych zniknęło z krajobrazu powodując ogromne straty w populacji tego gatunku i innych owadów saproksylicznych.

Znacznie mniej szkód dla tego gatunku wyrządza racjonalnie prowadzona pielęgnacja starych drzew. W wielu miejscach jest to konieczny zabieg, szczególnie nad drogami, przy szlakach turystycznych czy osadach ludzkich. Ważne jest aby w przypadku zasiedlenia takiego drzewa przez owady saproksyliczne nie dopuścić do usuwania z wnętrza pni pokładów próchna. W przypadku konieczności wycięcia drzewa – po takim zabiegu powinno ono zostać w tym samym miejscu. Pachnica dębowa może rozwijać się przez pewien okres w powalonym drzewie. Nie jest wskazane czyszczenie szczelin, czy otwartych pęknięć, lepsze jest ich zabezpieczenie siatką o dużych oczkach przez które pachnica dębowa wyjdzie na zewnątrz, a człowiek nie wrzuci śmieci i będzie to zabezpieczenie przed ptakami i innymi zwierzętami. W ramach poprawiania statyki drzewa, czasem lepiej wyciąć jest jeden zdrowy konar niż zniszczyć cenne mikrosiedlisko odkładane przez wiele lat.

Fot. Pachnica dębowa – odchody widoczne na ułamanym konarze wierzby.

Źródło: Romanowski J., 2009, Inwentaryzacja ostoi pachnicy dębowej raport z badań nad gatunkiem chronionym, Dziekanów Leśny.

Pachnica dębowa jest gatunkiem skrajnie uzależnionym od starych, dziuplastych drzew z obszernymi próchnowiskami, a zatem jej ochrona jest tożsama z utrzymaniem w krajobrazie odpowiednio wysokiego zagęszczenia tego rodzaju drzew. Objęcie pachnicy dębowej ochroną gatunkową, a także fakt że figuruje ona w II i IV Załączniku Dyrektywy Środowiskowej UE, są niewątpliwie ważnymi argumentem formalnoprawnym zapobiegającym niszczeniu siedlisk pachnicy dębowej. Ważne jest jednak konsekwentne przestrzeganie obowiązujących aktów prawnych, w czym istotną rolę mają do odegrania organy administra-

cji publicznej wydające pozwolenia na wycięcie drzew. Największym aktualnym zagrożeniem dla gatunku jest prowadzona na masową skalę wycinka alei przydrożnych, zwykle uzasadniana koniecznością modernizacji dróg. Ponadto, drzewa w środowiskach nadrzecznych usuwane są w związku z inwestycjami z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, zaś zadrzewienia śródpolne są niszczone ze względu na postępującą mechanizację rolnictwa. Zgodnie z Dyrektywą Środowiskową UE, wszelkie inwestycje wiążące się z likwidacją aktualnych i potencjalnych siedlisk pachnicy dębowej zawsze powinny być poprzedzone dokładną analizą wszystkich możliwych wariantów wykonania przedsięwzięcia i wybraniem spośród nich rozwiązania najbardziej korzystnego dla chronionego gatunku. W przypadku zniszczenia siedlisk gatunku nieodzowna jest odpowiednia kompensacja przyrodnicza. Odtwarzanie siedlisk pachnicy dębowej wymaga jednak długiego czasu, porównywalnego z długością trwania jednego do trzech pokoleń u człowieka, a zatem ochrona gatunku powinna być realizowana poprzez zachowanie we właściwym stanie istniejących stanowisk oraz kreowanie nowych zadrzewień w krajobrazach kulturowych, które zapewnią byt pachnicy dębowej najprędzej za kilkadziesiąt lat.

Literatura:

1. Marczak D., Pachnica dębowa *Osmoderma eremita* – poradnik dla pracowników parków narodowych, Kampinoski Park Narodowy.
2. Oleksa A., Gawrooski R., 2008. Wpływ pogody i pory dnia na aktywność pachnicy dębowej (*Osmoderma eremita* Scop.) oraz ich konsekwencje dla monitoringu. *Parki nar. Rez. Przyr.* 27(3): 63 – 73.
3. Oleksa A., 2008. Przewodnik metodyczny *Osmoderma eremita* Scopoli, 176, monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk natura 2000 metodyka monitoringu – przewodniki metodyczne publikacja.
4. Oleksa A., Szwałko P., Gawrooski R. 2003. Pachnica *Osmoderma eremita* (Scopoli, 1763) (Coleoptera: Scarabaeoidea) w Polsce – występowanie, zagrożenia i ochrona. *Rocznik naukowy PTO „Salamandra”*, 7: 101–123.
5. Oleksa A., Ulrich W., Gawrooski R. 2007. Host tree preferences of hermit beetles (*Osmoderma eremita* Scop., Coleoptera) in a network of rural avenues in Poland. *Pol. J. Ecol.*, 55: 315 – 323.
6. Pawłowski J. 1961. Próchnojady blaszkorożne w biocenozie leśnej Polski. *Ekologia Polska – Ser. A*, IX/21: 355 – 437.
7. Romanowski J., 2009, Inwentaryzacja ostoi pachnicy dębowej, raport z badań nad gatunkiem chronionym, Dziekanów Leśny.

Akty prawne:

1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U z 2011 r. Nr 237, poz. 1419).

UNISŁAWICE

— walory kulturowe i przyrodnicze

cz. II

Właściciele Unisławic w XIX i XX wieku

W początkach XIX w. wieś była własnością Antoniego Zakrzewskiego, który był synem Stanisława i Justyny z Bilińskich. Bracia Antoniego pełnili funkcje publiczne poza naszym regionem. Jan był podkomorzym malborskim, Józef pisarzem pyzdrowskim, a Ignacy kanonikiem kruszwickim. W 1812 r. dobra Unisławice zostały sprzedane za 181 800 złp. Karolinie z Górskich, żonie Józefa hr. Skarbka, mieszkającej wówczas w Lubrańcu. Zakup obejmował ponadto inne okoliczne wsie, tj. Charchocin, Osieczek, Kubały, Kaliska i Dąbrówkę Połajewską. Przez niespełna 30 lat Unisławice była w rękach tej znanej nie tylko na Kujawach rodziny.

Skarbkowie herbu Awdaniec (Abdank) od początków XVIII w. zajmowali dość wysoką pozycję w hierarchii społecznej. Właściciel Unisławic, Józef Skarbek (1784-1839), legitymowany w Królestwie Polskim w 1837 r. z tytułem hrabiowskim, był wnukiem Jana (1710-1772), kasztelana inowrocławskiego i starosty tuszyńskiego oraz Konstancji z Bruchentalów, a synem Kacpra (1763-1823, rotmistrza kawalerii narodowej, ulubieńca ostatniego króla Polski - Stanisława Augusta Poniatowskiego, kawalera orderu św. Stanisława) i jego pierwszej żony, Justyny Dąbskiej (ur. 1765). Pochodzenie babki Konstancji

nie jest do końca wyjaśnione: zapewne ojciec jej był Austriakiem w służbie wojskowej cesarza rosyjskiego Piotra I.

Dziedziectwo Józefa, kasztelana Jan Skarbek, pisał się, jak większość jego krewnych, jako „comes de Góra” i był właścicielem znacznych dóbr, położonych głównie wokół Izbicy Kujawskiej. Najstarszy z jego trzech synów, Eugeniusz piastował urzędy pisarza i podsędka sądów ziemskich kujawskich, Michał zginął w czasie ataku na posterunek pruski w Brześciu Kujawskim podczas insurekcji kościuszkowskiej, zaś średni syn, Kacper został dziedzicem dóbr izbickich i przeszedł do świątobliwości potomnych jako przykład polskiego arystokraty o wielkopańskim stylu życia, który potrafił zaskarbić sobie sympatię otoczenia, ale i też roztrwonić rodzinny majątek. Jest tak interesującą postacią, że nie sposób o nim szerzej nie wspomnieć.

Jeszcze jako młodzieniec, Kacper Skarbek stał się bohaterem towarzyskiego skandalu. Ów przystojny i majątny kawaler porwał bowiem wówczas 16-letnią Justynę, córkę kasztelana kowalskiego, Józefa Dąbskiego h. Godziemba, którą poznał na balu w jej rodzinnym domu w Śmiłowicach. Gorący afekt zaowocował ożenkiem młodych, ale wbrew woli jej matki. Tak o tym incydencie pisał później w swych pamiętnikach Fryderyk hr. Skarbek, syn Kacpra z drugiego małżeństwa: „Mój ojciec miał lat osiemnaście, a pana Dąbska szesnaście, *[gdy] poznał [ją] w domu matki w Śmiłowicach, pokochał ją z jednego mazura i w tańcu do tego skłonił, [że] zajęli się sobą nawzajem tą miłością, którą zobopólne powaby budzą i od razu do szalu doprowadzają. Oświadczyli się sobie, a *gdy roztropna matka na połączenie się tak młodej pary zezwolić nie chciała, [panna] następnej nocy wykraść się dała i potajemnie ślub wzięła”.

Z tego małżeństwa urodziło się troje dzieci: Józef (1784-1839 lub jak podają inni po 1856), późniejszy właściciel Unisławic, Agnieszka (1785-1805) i Rajmund Idzi (ur. 1786 - po 1814). Agnieszka, po jednym z karnawałów spędzonych w Toruniu, wyszła latem za mąż za Macieja Waldorff Wolickiego, piszącego się z Komorza, szambelana Stanisława Augusta Poniatowskiego. Ich ślub odbył się 18 lipca 1804 r. w kościele w Brochowie, gdyż panna młoda zamieszkiwała wtedy ze swoją macochą, Ludwiką z Fengerów w Żelazowej Woli, która to wieś należała właśnie do parafii brochowskiej.

Ciekawostką jest to, że świadkiem na ślubie był m.in. Mikołaj Chopin. Wolicycy później rezydowali również w Śmiłowicach. Maciej bowiem kupił od pruskiego wysokiego urzędnika, hrabiego Christiana Lüttichau, te dobra oraz majątek w Kowalu (zagarnięty przez Prusaków po II rozbiórze Polski). Mienił się zresztą kolatorem kowalskiego kościoła parafialnego pw. św. Urszuli, prowadził sądowe spory z jego mieszkańcami o – jego zdaniem – należne mu daniny z tytułu posiadania miasta. Agnieszka zmarła w wieku 20 lat przy porodzie swego pierworodnego syna Konstantego. Ten z kolei zapisał się w historii jako uczestnik powstania listopadowego (był nawet przedstawicielem Rządu Narodowego w Paryżu), później zesłano go na Syberię. Odznaczał się talentami muzycznymi i literackimi. W kowalskim kościele parafialnym pw. św. Urszuli zachowały się dwa epitafia upamiętniające Agnieszkę i Macieja Wolickich oraz kielich z wygrawerowaną inskrypcją: „Maciej Waldorff z Komorza Wolicki Dziedzic Miasta Kowala jako Kollator swemu ofiarowuje Kościołowi w R. 1823”.

Miniatura malowana na kości słoniowej z 1790 r. Karola Bechona (1732-1812) przedstawiająca Kacpra Skarbka. Własność - Muzeum Narodowe w Warszawie

Kacper i Justyna Skarbkowie początkowo mieszkali w dobrach izbickich, gdzie prowadzili wielkopański i dość rozrzutny tryb życia. Utrzymywali liczny dwór, kapelę. Nadmierne wydatki doprowadziły dobra Skarbków do groźby bankructwa, a i ich małżeństwo zaczęło się również rozpadać. Aby ratować nadwątloną fortunę, Kacper postanowił się rozwieść i rozpoczął nowe poszukiwania małżeńskie, które uwieńczył sukcesem. Wybranką serca stała się

Ludwika Fenger (1765-1827), najmłodsza partia w Toruniu, jedyna córka (jej starsza siostra wcześniej zmarła) bogatego bankiera i kupca wyznania ewangelicko-augsburskiego, Jakuba Fengera. Konkurentów do bogatej panny było wielu, również wywodzących się ze stanu szlacheckiego. Jednak Fengerówna wyszła za Kacpra Skarbka. Na pozytywnym wyniku konkurów musiał zważyć fakt, że sam Stanisław August Poniatowski napisał do Fengera list z poparciem tej kandydatury na zięcia. Niektóre źródła podają, że Kacper był ulubieńcem króla, a i również z jego ojcem, kasztelanem inowrocławskim Janem (od czasów jeszcze zanim objął najwyższy urząd w państwie), łączyły Poniatowskiego przyjacielskie stosunki. Niewątpliwie w szczęśliwym doprowadzeniu sprawy do końca pomógł również akt nobilitacji toruńskiego kupca, który zapewne w wyniku zabiegów Skarbka, dokonał się na sejmie w 1790 r. Ślub odbył się w 1791 r. w kościele ewangelickim znajdującym się w rodzinnym mieście panny młodej.

Ludwika wniosła mężowi w posagu ogromne pieniądze, jej ojciec w dniu ślubu zapłacił wszystkie długi zięcia i dokupił do dóbr izbickich sąsiednie dobra modzerowskie. Przez pewien czas małżonkowie cieszyli się stabilizacją finansową. Kacper w 1796 r. ufundował nawet kościół parafialny pw. św. Stanisława BM w Modzerowie. Jednak niefrasobliwy i rozrzutny tryb życia pana domu zrobił swoje. Kacper znowu narobił dłu-

PARKI WIEJSKIE

gów, a majątek trzeba było sprzedać. Dzięki protestanckiej rzetelności i trzeźwemu podejściu do rzeczywistości Fengerówny, udało się uratować poważną część majątku przed całkowitym roztrwonieniem. Ze sprzedaży zadłużonych dóbr na Kujawach, Kacper kupił mniejsze dobra Czubin pod Warszawą, które po części zakupione z zaciągniętych kredytów, ostatecznie musiały zostać ze stratą sprzedane w 1816 r. Aleksandrowi Pruszkowi. Osobno dla Ludwiki zakupiono zaś w 1798 i 1800 r. Żelazową Wolę z przyległymi Orłami. Wkrótce doprowadziła ona do rozvodu, a Kacper obciążony długami schronił się przed wierzycielami za granicą, w Wielkim Księstwie Poznańskim, najpierw w samym Poznaniu, później u swojej córki, Anny Wiesiołowskiej, gdzie ostatecznie zmarł w 1823 r.

Z tą gałęzią rodziny Skarbków związane są dzieje Fryderyka Chopina. Hr. Ludwika Skarbkowa, która pozostała w Żelazowej Woli z piątką nieletnich dzieci: Fryderykiem Florianem, Anną Emilią, Anastazym Teodorem, Michałem i Kazimierzem, żeby podjąć codziennym obowiązkom przyjąć do pomocy w prowadzeniu domu osieroconą w 1805 r. Justynę Krzyżanowską, córkę dawnego administratora dóbr w Izbicy Kujawskiej, Jakuba. Do domowego kształcenia dzieci zatrudniła zaś w 1802 r. francuskiego guwernera, Mikołaja Chopina, dotychczas pracującego u wdowy Ewy Łączyńskiej w Kiernozi. Tych dwoje wzięło ślub i zostali rodzicami m.in. genialnego Fryderyka.

Fryderyk hr. Skarbek (1792-1866)

Chopinolodzy przypuszczają, że po porodzie dziecko było słabowite, dlatego obawiając się o jego życie pośpiesznie ochrzczono je wodą.

Matką chrzestną najprawdopodobniej była pani domu, hrabina Ludwika, a ojcem chrzestnym jej najstarszy syn Fryderyk Florian (1792-1866). Właśnie to jego rodzina Chopinów zawsze uznawała za ojca chrzestnego Fryderyka. Była to zresztą postać nietuzinkowa: ekonomista, powieściopisarz, historyk, działacz społeczny i polityczny, członek Rady Tymczasowej Królestwa, osoba ugodowo nastawiona do władz rosyjskich, a przez to i wpływowa, chociaż chłodno oceniana przez patriotów. Jego syn Józef (1819-1900) zostanie później właścicielem dóbr Osięciny na Kujawach, a ożeni się po raz pierwszy z Marią Wodzińską (1822-1896), muzą Fryderyka Chopina i Juliusza Słowackiego, sekundo voto Władysławową Orpiszewską, mieszkającą już po śmierci drugiego męża przez ostatnie 15 lat swojego życia w niedaleko od Unisławic położonej Kłóbce.

Chrzest Fryderyka Chopina w kościele parafialnym w Brochowie odbył się dopiero później, dokładnie 23 kwietnia 1810 r. Jako ojciec chrzestny występuje zaś Franciszek Grembecki z Cieplin (Fryderyk Skarbek przebywał wtedy w Paryżu), a matka chrzestna – Anna Emilia Skarbek, córka Ludwika, która później wyjdzie za mąż za Idziego Stefana Wiesiołowskiego h. Ogończyk ze Strzyżewa w Poznańskim.

CDN

Tekst i fot.: ARKADIUSZ CIECHAŁSKI

Turystyka nie musi szkodzić środowisku

Szeroko pojmowany turystyka jest jednym z elementów niszczenia środowiska przyrodniczego. Wobec tego przyszłość turystyki wymaga przemyśleń już dziś. Przy narastającej mechanizacji pracy ludzie mają coraz więcej wolnego czasu. Wzrasta gęstość zaludnienia terenów miejskich a współczesne miasto staje się miejscem anonimowego społeczeństwa o coraz mniejszym poczuciu wspólnoty i pozbawionym naturalnego środowiska. W miarę wzrostu uciążliwości bytowania ludności miejskiej zwiększa się pragnienie ucieczki od rzeczywistości i wymknięcia się z granic miasta na łono przyrody. Należy więc zastanowić się, jak ten rodzaj wypoczynku organizować, aby nie zwiększać konfliktów z przyrodą.

W literaturze na temat turystyki pojawiło się nowe pojęcie, „sustainable tourism”. Oznacza to taki sposób uprawiania turystyki, który nie obciążając walorów korzystania z niej, ogranicza szkodliwość turystyki dla środowiska przyrodniczego do minimum lub całkowicie ją likwiduje. Spotyka się również synonimy tego pojęcia jak „eco-tourismus” lub „naturtourismus”. Pojęcia te oznaczają, jak już wspomniano, rodzaj turystyki, która nie umniejszając walorów kulturowych turystyki, pozwala ograniczyć niszczenie przyrody, co dzieje się przy uprawianiu turystyki tradycyjnej.

Natężenie ruchu turystycznego w rejonach turystycznych i miejscowościach turystycznych występuje sezonowo. Największe skutki antropopresji związane są z turystyką o charakterze pobytowym (urlopowym, weekendowym), realizowaną na obszarach o wysokich walorach przyrodniczo – wypoczynkowych. Na obszarach tych występuje również największa koncentracja obiektów turystycznych zbiorowego zakwaterowania oraz indywidualnej zabudowy letniskowej. Takim przykładem jest rejon Lasów Gostynińsko-Włocławskich, Jezior Chodeckich, Jeziora Głuszyńskiego, Jezior Skępskich. Niektóre rejon turystyczne wiążą się z obszarami parków krajobrazowych np. Gostynińsko – Włocławskiego Parku Krajobrazowego, obszarami chronionego krajobrazu np. „Jeziora Głuszyńskiego”, „Jezior Skępskich”, obszarami NATURA 2000 – „Żwirownia Skoki”, „Błota Rakutowskie”, „Dolina Dolnej Wisły”.

W rejonie turystycznym Zbiornika Włocławskiego i Lasów Gostynińsko-Włocławskich występują również obszary i obiekty prawnie chronione jak rezerваты przyrody, pomniki przyrody, aleje zabytkowe oraz obiekty zabytkowe np. zespoły dworsko-parkowe, kościoły, obiekty przemysłowe i gospodarcze, etc.

W XXI wieku zapotrzebowanie społeczne na rekreację jest zaspokajane przez organizowanie usług i tworzenie możliwości prawnych umożliwiających odpoczynki bez hałasu, bez elementów obcych w przyrodzie – czyli w krajobrazie harmonijnym.

Swobodny ruch turystyczny musi być ograniczony do wyznaczonych tras poruszania się, postojów i odpoczynku.

Tak więc zagospodarowanie obszaru chronionego polega głównie na:

- zorganizowaniu ruchu turystycznego,
- dopuszczaniu transportu samochodowego do obrzeży, nigdy do środka obszaru chronionego,
- budowie dróg i ścieżek wzdłuż wytyczonych szlaków, z których nie wolno zbaczać,
- urządzaniu ścieżek rowerowych i tras jazdy konnej (stadniny winny być na obrzeżach terenów chronionych),
- wyznaczaniu miejsc biwakowania dziennego,
- budowie stołów posiłkowych i ław wypoczynku,
- budowie urządzeń sanitarnych i śmietników,
- wytyczaniu tras dydaktycznych z informacją i łatwo dostępnymi folderami,
- budowie infrastruktury gospodarczej i usługowej, której obiekty (motele, pola namiotowe, restauracje, bary, stajnie wynajmujące konie), muszą być lokalizowane wyłącznie po zewnętrznej stronie obszaru chronionego, wzdłuż dróg dojazdowych.

Znaczna część województwa kujawsko-pomorskiego objęta jest systemem prawnej ochrony przyrody. Tereny chronione obejmują między innymi obszary najbardziej atrakcyjne dla turystyki i rekreacji. Presja działalności turystycznych i funkcji wypoczynkowych zagraża degradacją tych obszarów lub zmianą ich charakteru.

Turystyka

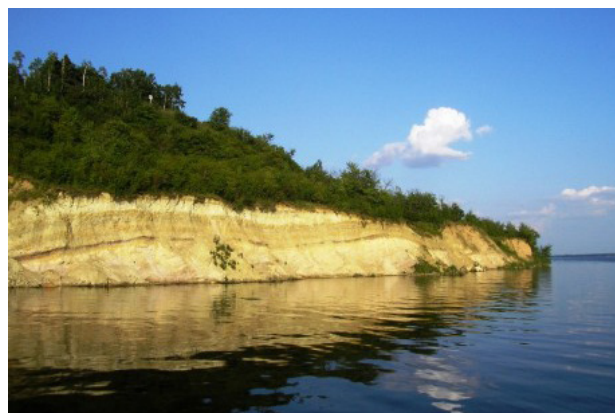
- ▶ W ujęciu lokalnym wiąże się między innymi z realizacją nielegalnej zabudowy, utrudnieniem dostępu do linii brzegowej, zanieczyszczeniem wód, zanieczyszczeniem powierzchni ziemi, degradacją zieleni, zaburzaniem równowagi ekosystemów poprzez hałas, wprowadzaniem substandardowej zabudowy oraz form architektonicznych niezwiązanych z lokalnymi tradycjami, itp.

Parki krajobrazowe będące terenami o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych są bardzo atrakcyjnym miejscem wypoczynku i turystyki.

W rejonach koncentracji zabudowy turystycznej występują nasilone zagrożenia, praktycznie dla wszystkich kompleksów środowiska, jak i całości przyrody.

Do najważniejszych należą:

- **krajobraz**
 - zmiany w krajobrazie wynikające z wykorzystania ziemi pod budowę obiektów zakwaterowania i całej infrastruktury turystycznej.
- **przyroda**
 - degradacja lasów wskutek presji związanej z realizacją potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych,
 - zanieczyszczenie powierzchni szlaków turystycznych i ich pobocza, niszczenie w wyniku skracania szlaków,
 - straty w bogactwie biologicznym wywołane przez hałas,
 - zanieczyszczenie powietrza wywołane emisją ze źródeł komunikacyjnych.
- **wody**
 - zanieczyszczenie zbiorników wodnych w wyniku zwiększonej ilości odprowadzanych ścieków i nieczystości,
 - zagrożenie dla rzadkich gatunków roślin zbiorników wodnych, w związku z nadmierną penetracją strefy przybrzeżnej i wydeptywaniem obrzeży zbiorników przez turystów.
- **gleby**
 - produkcja nadmiernej ilości odpadów związana z eksploatacją obiektów i urządzeń turystycznych i paraturystycznych,
 - zanieczyszczenie gleb w związku z powstawaniem „dzikich wysypisk”.

Skarpa Dobrzyńska.

Żwirownia Skoki - obszar Natura 2000.

Ze względu na sezonowy charakter ruchu turystycznego (głównie sezon letni, mniej wiosna – głównie długie weekendy), natężenie zjawisk antropopresji wzrasta w szczycie sezonu turystycznego, podczas którego w rejonach turystycznych oraz wielu miejscowościach turystycznych przebywa kilkakrotnie więcej turystów niż poza sezonem.

Chłonność turystyczna tj. naturalna odporność środowiska przyrodniczego na degradację związaną z ruchem turystycznym jest przekraczana.

Natężenie skutków antropopresji związanej z różnymi formami turystyki i rekreacji realizowanej na obszarze województwa należy ocenić jako słabe.

Specyficzny charakter posiada uzdrowisko Cieclocinek, które z racji pełnionej funkcji i dużej całorocznej bazy sanatoryjno-zdrojowej, notuje najważniejsze wartości wskaźnika intensywności ruchu turystycznego (na 100 stałych mieszkańców w 2011 r. udzielono 7 247 noclegów).

Jest to jednak specyfika wielu uzdrowisk polskich, w których duży ruch turystyczny przekłada się przede wszystkim na uciążliwość w zakresie różnych aspektów życia dla ich stałych mieszkańców.

Opracowała Jolanta Oszajc

Wiosna w PTTK

W dniu 6 kwietnia 2013 r. w Zespole Placówek Oświatowych Nr 1 odbył się Walny Zjazd Sprawozdawczo-Wyborczy Oddziału Kujawskiego PTTK we Włocławku.

Zjazd był doskonałą okazją do wręczenia odznaczeń, medali i dyplomów, które otrzymali :

Krzysztof Cieczkiewicz – Srebrna Honorowa Odznaka PTTK

Zbigniew Szumielwski – odznaka 50 lat w PTTK

Kazimierz Andrzejewski – Medal 60-lecia Komisji Turystyki Pieszej

Jerzy Chudzyński – Medal 60-lecia Komisji Turystyki Pieszej

Jacek Kaszewski – Medal 60-lecia Komisji Turystyki Pieszej

Paweł Śliwiński – Medal 60-lecia Komisji Turystyki Pieszej

Joanna Zygałło – Medal 60-lecia Komisji Turystyki Pieszej

Marek Zygałło – Medal 60-lecia Komisji Turystyki Pieszej

Ewa Kwasek – Dyplom Zasłużony dla Turystyki Pieszej

Andrzej Ziobrowski – Dyplom Zasłużony dla Turystyki Pieszej

Lesław Urbankiewicz – Mianowanie na Instruktora Krajoznawstwa Regionu

Po czteroletniej kadencji nastąpiły wybory do Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej Oddziału. Ponadto Zjazd Oddziału zatwierdził nowy Statut Oddziału.

Ustępujące władze przedstawiły sprawozdanie za okres kadencji. Następnie w głosowaniu tajnym dokonano wyboru władz.

Zarząd ukonstytuował się w następujący sposób:

1. Prezes – Lech Wojciech Krajewski
2. V-ce Prezes – Jerzy Chudzyński
3. V-ce Prezes – Zbigniew Suszyński
4. Skarbnik – Krzysztof Cieczkiewicz
5. Sekretarz – Magdalena Pinter
6. Członek – Paweł Śliwiński
7. Członek – Henryk Wasilewski

W Zarządzie znaleźli się przedstawiciele różnych dziedzin turystyki kwalifikowanej: kajakowej, pieszej, kolarskiej, przewodnicy i krajoznawcy.

W dniach 13-14 kwietnia 2013 r. odbył się Turniej Turystyczno-Krajoznawczy dla dzieci i młodzieży. Konkurs składał się z turystycznego marszu na orientację oraz części teoretycznej na którą składały się testy krajoznawczy, topograficzny, zasady uprawiania turystyki kwalifikowanej, historia i tradycje PTTK oraz samarytanka.

Po podsumowaniu wszystkich konkurencji wyłoniono zwycięzców Turnieju.

W kategorii Szkół Podstawowych zwyciężyła drużyna ze Szkoły Podstawowej Nr 10 we Włocławku w składzie:

Julia Graczyk

Damian Drożdżewski

Piotr Janowicz

pod opieką Pana Pawła Soborskiego.

W kategorii Gimnazjów zwyciężyła drużyna z Gimnazjum Nr 4 we Włocławku w składzie:

Katarzyna Urbańska

Łukasz Gondek

Izabela Kostecka

pod opieką Pani Jowity Kłosińskiej

W kategorii Szkół Ponadgimnazjalnych I miejsce zajęła drużyna z IV LO we Włocławku w składzie

Patryk Domżał

Kamil Maciejewski

Michał Raclaw

pod opieką Pani Teresy Suchodolskiej.

W Eliminacjach Wojewódzkich Turnieju, który odbył się w Górsku w dniach 20-21 kwietnia 2013r. uczestniczyło 7 włocławskich drużyn z następujących szkół :

Szkoły Podstawowej nr 10, Gimnazjum Nr 4,3,7 IV Liceum Ogólnokształcącego i 2 drużyny z Liceum Ziemi Kujawskiej.

TURYSTYKA

W kategorii Szkół Podstawowych I miejsce zdobyła drużyna ze Szkoły Podstawowej Nr 10 we Włocławku, w kategorii Gimnazjów I miejsce zajęła drużyna z Gimnazjum Nr 4 we Włocławku.

Drużyny te będą reprezentować Województwo Kujawsko - Pomorskie na Eliminacjach Centralnych Turnieju, które w tym roku odbędą się w Elblągu w dniach 6-9 czerwca 2013 r.

Po raz kolejny roku Oddział Kujawski PTTK we Włocławku był organizatorem dwóch etapów Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Krajoznawczego „Poznajemy Ojcowiznę”.

Głównym celem konkursu było zachęcanie młodych ludzi do poznawania Ziemi Ojczyściej poprzez dostrzeganie i prezentowanie w ciekawy sposób obiektów krajoznawczych, tradycji kulturowych, a także wspomnień i wydarzeń historycznych. Prace mogą być przygotowane w formie pisemnej oraz w formie prezentacji multimedialnej.

Podsumowanie Etapu Oddziałowego odbyło się w dniu 14 lutego 2013 r. w Zespole Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Kruszyńcu. Na konkurs wpłynęły 34 prace napisane przez 41 uczniów pod opieką 11 nauczycieli. Laureaci konkursu otrzymali nagrody i dyplomy, nauczyciele podziękowania za przygotowanie młodzieży do konkursu.

Uroczystość wręczenia nagród uświetnił występ artystyczny zatytułowany „Zapusty na weselu” przygotowany przez młodzież z Zespołu Szkół w Kruszyńcu.

Laureaci konkursu reprezentowali Oddział w etapie wojewódzkim konkursu. Rozstrzygnięcie tego etapu odbyło się w dniu 19 kwietnia 2013 r. w sali Urzędu Miasta we Włocławku. Na etap wojewódzki wpłynęło 35 prac napisanych przez 56 uczniów pod opieką 22 nauczycieli. Prace wpłynęły z Oddziałów PTTK w Toruniu, Bydgoszczy, Żninie, Lipnie.

Komisja konkursowa wyłoniła 9 laureatów, którzy reprezentowali województwo w finale ogólnopolskim konkursu w dniach 17-19 maja 2013 r. w Tarnowie.

Są to :

1. Marcin Wysocki. SP nr 2 Żnin. „Ponad granicami” - opiekun Pani Małgorzata Janicka

2. Julia Górna. SP nr 2 Żnin. „Okiem historyków z klasy szóstej”. Opiekun Pani Jadwiga Szałacińska

3. Sandra Gwizdalska, Julia Niewiadomska. SP 24 Toruń. „Wycieczka po Toruniu”. Opiekun Pani Anita Grecka-Mycio

4. Zuzanna Gościński. Gimnazjum w Kruszyńcu. „Historia vita magistra est”. Opiekun Pani Dorota Ryniec-Kilanowska

5. Olga Łukomska, Bogna Łukomska. Gimnazjum w Kruszyńcu. „Nasza droga Helenka”. Opiekun Pani Urszula Łukomska

6. Natalia Bajer, Natalia Dębczyńska. Gimnazjum w Warzachewce. „Szkoła Podstawowa w Warzachewce - historia na nowo odkryta”. Opiekun Pan Dariusz Molenda.

7. Norbert Graczkowski. Zespół Szkół Technicznych w Lipnie. Pamięć o II Wojnie przechowywana w bliskim środowisku”. Opiekun Pani Anna Rudzka.

8. Anna Rybarkiewicz. Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Kowalu. „Cmentarz Ewangelicko-Augsburski w Grodztwie”. Opiekun Pan Arkadiusz Ciechalski.

9. Kinga Marjańska. Liceum Ogólnokształcące Towarzystwa Salezjańskiego w Aleksandrowie Kuj. „Moje najciekawsze ścieżki turystyczno krajoznawcze”. Opiekun Pan Maciej Marjański

Nagrody laureatom wręczyła Pani Wanda Muszaliak Prezydent Miasta Włocławek oraz Prezes Oddziału Pan Lech Wojciech Krajewski.

Uroczystość uświetnił występ Zespołu Muzyki Dawnej z Nieszawy.

Impreza była objęta Honorowym Patronatem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Prezydenta Miasta Włocławek.

W dniu 20 kwietnia 2013 r. odbył się „Rajd na Raty” – II rata „Śladami Powstania Styczniowego”. Organizatorem imprezy była Oddziałowa Komisja Turystyki Pieszej O/Kujawskiego PTTK we Włocławku przy wsparciu Urzędu Miasta we Włocławku, Urzędu Miasta i Gminy w Dobrzyniu nad Wisłą oraz Dobrzyńskiego Centrum Sportu i Turystyki w Dobrzyniu nad Wisłą. Komandorem rajdu był Paweł Śliwiński – Przewodnik Turystyki Pieszej PTTK.

Uczestnicy wędrowali na trasie z Tulibowa przez – Glewo – Stróżewo – Zbyszewo – Rumunki Zachodnie i Dobrzyń nad Wisłą. W su- ➤

mie ok. 10 km. W trakcie imprezy odbył się 3 konkursy: a) konkurs plastyczny: „Z krwi Waszej posiew wolności Powstanie Styczniowe w świadomości współczesnych Polaków”. b) konkurs na hasło „Trzeźwość na szlakach życia”, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki. c) „Zgaduj – zgadula” krajoznawcza z elementami wiedzy na temat profilaktyki uzależnień. Zakończenie Rajdu odbyło się w Dobrzyńskim Centrum Sportu i Turystyki, gdzie uczestnicy otrzymali pyszną grochówkę oraz nagrody za uczestnictwo w konkursach. Wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątkowy znaczek oraz dyplomy za uczestnictwo w Rajdzie. W rajdzie uczestniczyło 130 osób, w tym ok 30 rowerzystów.

27 kwietnia 2013 r. odbyła się w Inowrocławiu Wojewódzka Inauguracja Sezonu Turystycznego pod hasłem „Kujawsko-Pomorskie – Zielona Wyspa 2013”. Na spotkaniu Oddział reprezentowała liczna grupa z Włocławskiego Krajoznawczego Klubu Rowerowego PTTK „Cyklista” oraz przedstawiciele Koła Przewodników. Uczestnicy imprezy mogli się zapoznać z ofertą turystyczną prezentowaną przez samorządy, organizacje pozarządowe, lokalne grupy działania i podmioty gospodarcze działające w obszarze turystyki na mini targach przygotowanych przez Inowrocławską Lokalną Organizację Turystyczną.

W długi majowy weekend 1-4 maja 50 osoba grupa członków PTTK udała się na wycieczkę krajoznawczą „Szlakiem Doliny Pałaców i Ogrodów” położoną u podnóża Karkonoszy. Na szlak ten składają się gotyckie zamki i wieże obronne, renesansowe dwory, barokowe pałace i XIX-wieczne neogotyckie, neorenesansowe i klasycystyczne rezydencje, wzniesione przez najwybitniejszych architektów epoki. Reprezentacyjnym rezydencjom towarzyszą rozległe parki krajobrazowe z bogatym starodrzewem i urozmaiconą architekturą ogrodową.

Wszystko to na własne oczy mogli zobaczyć uczestnicy wycieczki. Udali się również na jeden dzień do Czech aby podziwiać malownicze miasteczko wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO – Kutną Horę oraz znany z Rozbójnika Rumcajsa Jičín.

Nie próżnowali też Wodniacy, którzy już w styczniu wyruszyli na wodne szlaki, a w dniach 30 marca do 6 kwietnia 2013 dwaj członkowie Włocławskiego Klubu Wodniaków

PTTK, Bartek Józwiak i Tomek Krajewski, wzięli udział w zorganizowanym przez Towarzystwo Polska - Litwa-Łotwa-Estonia Wielkanocnym Spływie Kajakowym w dorzeczu górnego Sanu. Pogoda była pod psem, było chłodno, padał to deszcz, to deszcz ze śniegiem, spływ miał być wiosenny a był zimowy, ale rzeki, które udało się przepłynąć, warte były wszelkich niedogodności. Przepłynięto górny odcinek Sanu od ujścia Wołosatego do Rajskiego, Osławę z Woli Michowej do Zagórza a także potok Czarny. Było to być może pierwsze spłynięcie tego pięknego strumienia, pełnego skalnych progów i tam bobrowych. Został spłynięty od mostu we wsi Czarna Górna (wyżej raczej nie dałoby się już płynąć) do Chrewtu, niemalże do ujścia (Jezioro Solińskie, do którego uchodzi, było zamrożone).

W dniach 1 - 5 maja 2013 wodniacy pokonali Radunię. Od ponad 20 lat Włocławski Klub Wodniaków PTTK nie był na tej rzece i pora było na nią powrócić. Pokonano znaczną część Jezior Raduńskich, to jest odcinek od jeziora Lubowisko do jeziora Ostrzyckiego, który z uwagi na jego uciążliwość jest raczej rzadko pływany, oraz fragment głównego szlaku od Chmielna do Ostrzyc, a także samą rzekę Radunię od Ostrzyc po elektrownię Łapino. Zaskakująca była przyroda. Nad rzeką można było zapoznać się z całą wczesnowiosenną florą: kwitły zawilce gajowe i żółte, śledziennice i przylaszczki. Zupełnie jakby spływ odbywał się w kwietniu a nie w maju. Ot, efekt spóźnionej wiosny.

Tradycyjnie na początku maja (11.05.2013) odbyła się uroczystość otwarcia sezonu Włocławskiego Klubu Wodniaków PTTK. Mimo deszczowej pogody stawiło się wielu kajakarzy i Sezon 2013 można było otworzyć. Wręczono jak zwykle Turystyczne Odznaki Kajakowe zdobyte w ubiegłym sezonie. Warto wspomnieć zwłaszcza o trzech osobach, które wieloletnim wysiłkiem po przepłynięciu 3500 km zdobyły odznaki w stopniu Dużym Złotym, byli to : Aleksandra Mastalerz, Leszek Pazderski i Konrad Staliś. Gratulujemy!

XXII Ogólnopolski Spływ Kajakowy rzeką Zgłowiączką, organizowany przez Włocławski Klub Wodniaków PTTK odbył się w dniach 16-19 maja 2013 r.. Trasa spływu jak zwykle wiodła z Orla nad jeziorem Głuszyńskim do Parku im. Henryka Sienkiewicza we Włocławku i wzięło

TURYSTYKA

w nim udział 51 uczestników. Imprezie patronowali Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Prezydent Miasta Włocławka i władze samorządowe Gminy Topólka. Ich przedstawiciele obecni byli podczas otwarcia oraz podczas zakończenia spływu. Na uroczystości otwarcia spływu w Topólce, na którą dotarli oprócz kajakarzy także kolarze z Włocławskiego Klubu Rowerowego PTTK „Cyklista” i dzieci z miejscowej szkoły, witające nadpływających, obecny był Wójt Gminy Topólka Pan Henryk Orłowski, który od wielu lat wspiera przebiegający przez teren tej gminy spływ. On dokonał uroczystego otwarcia Spływu. Z kolei nagrody zdobyte przez uczestników spływu podczas przeprowadzonych w ramach spływu konkursów: wyścigu kajakowego, quizu krajoznawczego, konkursu lotki i konkursu na hasło o tematyce antyalkoholowej podczas Zakończenia spływu wręczała uczestnikom Zastępca Prezydenta Miasta Włocławka Pani Wanda Muszaliak. Letnia wręcz pogoda sprzyjała kąpielom, a stan wody był wystarczający, by sprawnie i bez utrudnień pokonać całą trasę.

Włocławski Krajoznawczy Klub Rowerowy „Cyklista” zainaugurował rok IV Noworocznym Rajdem Rowerowym w dniu 5 stycznia 2013 r. Potem cyklicznie były organizowane wyjazdy rowerowe w bliższe i dalsze okolice.

3 marca 2013 – Rajd Szlakiem Powstania Styczniowego cz.II – 12 osób

23 marca 2013 – Rajd w Poszukiwaniu Wielkanocnego Króliczka, okolice Włocławka – 15 osób

13 kwietnia 2013 – Rajd do Ciechocinka – 10 osób

14 kwietnia 2013 – Rajd Niedzielny, okolice Włocławka - 13 osób

20-21 kwietnia 2013 - Rajd po Brudzeńskim Parku Krajobrazowym – 26 osób

27 kwietnia 2013- Inauguracja Sezonu Turystycznego „Zielona Wyspa”, Inowrocław 2013 – 37 osób

1-5 maja 2013 - Rajd Szlakiem Majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala” - Opoczno, Przysucha, Drzewica, Inowódz -11 Cyklistów i 12 zaproszonych gości z Milanówka - 26 osób

Ponadto Cykliści z Włocławka brali udział w złotach turystów rowerowych organizowanych przez inne kluby z Polski

1-4 maja 2013 – Serpelice – 48 Wiosenny Rajd Kolarski PTTK TRÓJPRZYMIERZE - 2 osoby

10-12 maja 2013 – XI zlot aktywu turystyki kolarskiej Grudziądz- 4 osoby

19 maja 2013 – X Rajd Krwiodawców Zławień Wielka 21 - osób

25 maja – 2 czerwca 2013 – 53 zlot Przewodników Turystyki Kolarskiej - Koszelówka – 19 osób

Zarząd Główny PTTK ustanowił rok 2013 Rokiem Przewodników Turystycznych. Decyzja taka podjęta została z uwagi na fakt okrągłej, dwusetnej rocznicy wydania pierwszego patentu przewodnickiego. Otrzymał go Franz Pabel z ówczesnego Carlsberga (obecnie Karlów w Górach Stołowych) od króla Prus, Fryderyka Wilhelma III. Włocławscy Przewodnicy chcą uczcić ten fakt poprzez zorganizowanie spacerków po Włocławku dla mieszkańców miasta.

Zapraszamy.

Magdalena Pinter

Iata osa koło nosa

Przed nami lato. Najcieplejsza pora roku. Z radością będziemy korzystać ze słońca, przebywać na świeżym powietrzu. Spokój naszego biwakowania mogą zakłócić owady. Warto wiedzieć, kogo możemy spotkać.

Pszczoła miodna – owad udomowiony przez człowieka przed tysiącami lat. Spotkać ją możemy nie tylko w klimacie umiarkowanym, ale także w tropikach i umiarkowanie chłodnym. Pszczoła dorasta do długości 1,3-1,5cm. Owady te żyją społecznie – tworzą kasty. Królowa kontroluje zachowanie robotnic za pomocą specjalnych wydzielanych substancji. Ze złożonych przez nią jaj wylęgają się trutnie (z jaj niezapłodnionych) lub robotnice (z jaj zapłodnionych). Robotnice żyją tylko kilka tygodni. W swoim życiu wykonują kilka zawodów: budują komórki, karmią larwy, zbierają pyłek. Robotnice posiadają żądło opatrzone małym haczykiem. Sprawia to, że po wbiciu w skórę żądło zostaje w niej. Pszczoły żywią się pyłkiem i nektarem.

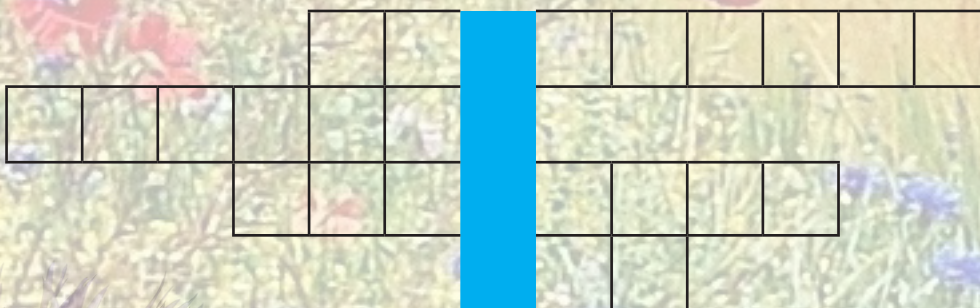

Osa – owad o długości 1-2cm. Polują na inne owady lub drobne bezkręgowce. Dzięki temu regulują populacje innych owadów – komarów czy meszek. Pod koniec lata osy zlizują sok z dojrzałych owoców. Żółto-czarny rysunek na ciele os to znak ostrzegawczy dla potencjalnych wrogów. Żądło os nie jest zostawiane w skórze. Oznacza to, że osa może żądlić wielokrotnie.

Szerszeń pospolity – największy z osowatych spotykamy w Europie - osiąga długość 2- 3,5cm. Gniazda zakładają w dziuplach drzew. Szerszenie są drapieżnikami (oznacza to, że polują na inne owady), ale żywią się także owocami i sokami z drzew. Podobnie jak osy mogą niszczyć szkodniki, ale atakują również pszczoły i niszczą młode drzewka. Wszystkie mają służące do obrony żądło. Atakują tylko wtedy, gdy czują się zagrożone.

Czy wiesz że...

... w celach hodowli pszczół drążono komory wewnątrz pnia drzewa, przeważnie na dębach i sosnach. Wykorzystywano naturalne dziuple, jednak najczęściej były one specjalnie drążone. Rozwiąż krzyżówkę, a dowiesz się jak nazywa się taka komora.

1. Pszczoła zajmująca się zbieraniem nektaru
2. Najważniejsza z pszczół
3. Największa z os
4. Nocny motyl

Kalendarz Ekologiczny

STYCZEŃ

- 9 stycznia** Dzień Ligi Ochrony Przyrody
- 11 stycznia** Dzień Wegetarian
- 28 stycznia – 2 lutego** Światowy Tydzień Mokradł

LUTY

- 2 lutego** Światowy Dzień Obszarów Wodno-Błotnych
- 11 lutego** Dzień Dokarmiania Zwierzyny Leśnej

MARZEC

- 1-7 marca** Dnia Lasu i Zadrzewień
- 14 marca** Międzynarodowy Dzień Sprzeciwu Wobec Tam
- 21 marca** Światowy Dzień Leśnika
- 22 marca** Światowy Dzień Wody
- 23 marca** Światowy Dzień Meteorologii

KWIECIEŃ

- 1 kwietnia** Międzynarodowy Dzień Ptaków
- 1-7 kwietnia** Tydzień Czystości Wód
- 22 kwietnia** Dzień Ziemi

MAJ

- 5 maja** Światowy Dzień Ochrony Środowiska Naturalnego, Leśnika i Drzewiarza
- 12 maja** Światowy Dzień Ptaków Wędrownych
- 15 maja** Święto Polskiej Niezapominajki
- 22 maja** Dzień Praw Zwierząt (org. Klub Gaja)
- 22 maja** Międzynarodowy Dzień Różnorodności Biologicznej
- 24 maja** Europejski Dzień Parków Narodowych

CZERWIEC

- 1-7 czerwca** Dni Lasu i Zadrzewień
- 2 czerwca** Międzynarodowy Dzień Ochrony Środowiska Naturalnego

- 5 czerwca** Światowy Dzień Ochrony Środowiska
- 21 czerwca** Pierwszy Dzień Lata

WRZESIEŃ

- 16 września** Międzynarodowy Dzień Ochrony Warstwy Ozonowej
- 16-22 września** Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu
- 19 września** Dzień Dzikiej Fauny, Flory i Naturalnych Siedlisk
- 22 września** Europejski Dzień bez Samochodu
- 23 września** Pierwszy Dzień Jesieni
- Sprzątanie Świata
- 27 września** Światowy Dzień Turystyki

PAŹDZIERNIK

- Październik miesiącem Dobroci dla Zwierząt
- 4 października** Światowy Dzień Franciszka – Patrona Ekologów
- 4-11 października** Światowy Tydzień Zwierząt

LISTOPAD

- 3 listopada** Światowy Dzień bez papierosa
- 25 listopada** Dzień Bez Futra

GRUDZIEŃ

- 22 grudnia** Pierwszy Dzień Zimy

Inne:

2005-2014 Dekada Edukacji na temat Zrównoważonego Rozwoju

